

רפואה על תנאי:

סחיטת חולים פלסטינים בידי השב"כ

בחקירות במעבר ארז

אוגוסט 2008

רופאים לזכויות אדם - ישראל (ע"ר)
أطباء لحقوق الإنسان-إسرائيل
Physicians For Human Rights - Israel

הליך קבלת היתר יציאה מעזה לצרכים רפואיים

שלב א' – החולה במערכת הבריאות הפלסטינית

החולה פונה לבית החולים בעזה עם בעייתו הרפואית. הרופא המטפל מחליט אם יש צורך להפנותו לטיפול מחוץ לרצועה, במקרים בהם אין ביכולתו לתת מענה לבעיה הרפואית. החלטת הרופא טעונה אישור של ועדה רפואית המתכנסת אחת לשבוע בבתי החולים הממשלתיים בראשות מנהל המוסד, מנהל המחלקה הרלבנטית והרופא המטפל.⁵ אם הועדה מוצאת לנכון להעביר את החולה למרכז רפואי אל מחוץ לרצועה, היא נותנת לחולה מסמך רפואי המכונה "referral report" (טופס הפנייה), בו מתוארים האבחנה הרפואית והטיפול הדרוש. עם מסמך זה, פונה החולה למשרד הבריאות הפלסטיני בעזה בבקשה לקבל התחייבות כספית עבור הטיפול, וכן בבקשה לתאם זימון לבית החולים הרלבנטי. מתן הכיסוי הכספי מותנה באישור נוסף של משרד הבריאות הפלסטיני ברמאללה, שרק בסמכותו לאשר התחייבויות כספיות עבור הטיפולים הרפואיים. ההליך כולו, מרגע פניית החולה לרופא המטפל בבית החולים ועד לקבלת ההתחייבות הכספית וזימון לבית החולים, אורך בממוצע שבוע ימים.

כל ההליכים הללו הם תוצאה של דרישה ישראלית מן הרשויות הפלסטיניות והם מהווים תנאי לפנייתו של החולה לבקשת היתר יציאה מרצועת עזה. כלומר, רק בתום הליך ממושך זה, כשברשות החולה כל המסמכים הרפואיים הנדרשים, הוא רשאי לפנות בבקשה לקבלת ההיתר, כאמור, לצרכיו הרפואיים.

שלב ב' – החולה ומנגנון התיאום הפלסטיני

על פי הסכמי אוסלו משנת 1994, יציאת פלסטינים, ובהם אוכלוסיית החולים, מהרצועה חייבת בתיאום מוקדם. תיאום זה מתבצע על-ידי מחלקת הפניות הרפואיות בצד הפלסטיני של הועדה האזרחית המשותפת (להלן: "הועדה הפלסטינית"),⁶ בה יושבים עובדי משרד הבריאות הפלסטיני. הועדה, ורק הועדה, יכולה ליצור קשר עם הרשויות הישראליות, ולהגיש בקשות להיתרי יציאה למטרת טיפול רפואי בשם החולים. החולה מגיש לועדה את כל המסמכים שתוארו לעיל. הוא אינו מקבל אסמכתא לבקשתו, ואין הוא יודע אם ומתי הוגשה על ידי הועדה הפלסטינית לועדה הישראלית. ממילא, כל שהוא יכול לעשות הוא לחכות עד אשר הועדה תיתן לו תשובה.

שלב ג' – בדיקת הבקשה במנגנון התיאום הישראלי

הועדה הפלסטינית פונה למתאם הבריאות הישראלי (להלן: "הועדה הישראלית") של הועדה האזרחית המשותפת. כל בקשה כזאת מועברת על ידי הועדה הישראלית, היושבת במת"ק עזה, לבדיקה ביטחונית של השב"כ. דחיית בקשת היציאה של החולה או אישורה תלויים כמעט לחלוטין בחוות דעתו של זה, עד כי ניתן

5 התכנסות הועדה אחת לשבוע מתייחסת למקרים שאינם מוגדים כדחופים. במקרים דחופים, הליך אישור הועדה מתקצר והוא ניתן לאחר החתמת הרופאים הרלבנטיים על חוות הדעת הרפואית.

6 מתוך: *Israeli-Palestinian Interim Agreement on the West Bank and the Gaza Strip* (1995), Annex III, Article 17, 'Health'.
Article I, 'Liaison and Coordination in Civil Affairs', and Appendix I, Article 17, 'Health'

רופאים לזכויות אדם - ישראל (ע"ר)
أطباء لحقوق الإنسان - إسرائيل
Physicians For Human Rights - Israel

רפואה על תנאי:

סחיטת חולים בידי השב"כ בחקירות במעבר ארז

אוגוסט 2008

רפואה על תנאי:

סחיטת חולים בידי השב"כ בחקירות במעבר ארז

אוגוסט 2008

כתיבה: רן ירון

תחקיר: רן ירון ונעמי מרק

עריכה: הדס זיו ומירי וינגרטן

עריכה לשונית: ערן צימרמן

צילום שער: מיקי קרצמן

עיצוב: דוד מוסקוביץ

דפוס: גפרורי דפדפת

תודה מיוחדת שלוחה לאחד עשר החולים מעזה, שנחקרו בידי השב"כ, על שהסכימו לחשוף עצמם ולהעיד בפנינו את אשר אירע להם בתחקורים. זהותם של החולים שמורה במשרדי רל"א, על מנת להגן על שלומם ולמנוע שימוש במידע נגדם.

תודות נוספות שמורות לאנשים הבאים:

לדר' רוחמה מרטון, נשיאת רל"א, על הערותיה והארותיה.
לרופאים מתנדבי רל"א שסייעו בכתיבת חוות דעת רפואיות בניסיון להוציא החולים לטיפולים.
לעורכי הדין של המרכז הפלסטיני לזכויות האדם בעזה (PCHR): עו"ד איאד אלעלמי, עו"ד אברהם אלצראני ועו"ד אחלאם אלאקרע על עבודתם המסורה בגביית התצהירים מהחולים.
לעו"ד ג'מיל סרחאן מארגון אלמזאן בעזה על תרומתו באיסוף העדויות.
לעו"ד הנאדי צרצור, עו"ד סהראב עויסאת ודר' רבאח חלבי שסייעו בתרגום לעברית של חלק מהתצהירים.
לפרופ' לסלי לונדון על העצות ועל הסיוע בגיבוש רעיונות לכתיבה.
לדר' בוב ברשר על שנאות לכתוב את התייחסותו הרשמית לדו"ח.
לאלישבע ירון על ליווי הליך החשיבה והכתיבה.

כתיבתו של דו"ח זה התאפשרה הודות לתמיכה הנדיבה של הקרנות ותורמים הבאים:

Christian Aid, The Ministry of Foreign Affairs of The Netherlands, Evengelische Entwicklungsdienst (Germany), HEKS-EPER (Switzerland) the Ford Israel Fund (USA), the Naomi and Nehemiah Cohen Foundation (USA), Diakonia (Sweden), the British Shalom-Salaam Trust (UK), Medico International Germany, Medico International Switzerland, The Sabina Ross-Slater Peace Fund and individual donors.

"...שומר הפתח רואה כי האיש עוד מעט ואיננו וכדי שהדברים ייקלטו עוד בחוש שמיעתו הגווע, הוא מרעים עליו בקולו: כאן לא יכול איש מלבדך את רשות הכניסה, כי השער הזה רק בשבילך נועד. עכשיו אני הולך וסוגר אותו."

פרנץ קפקא, "המשפט", שוקן, תרגום: ישורון קשת.

תוכן עניינים

5	הקדמה
8	רקע עובדתי
9	תרשים הליך יציאת חולה לטיפול רפואי
10	הליך קבלת היתר יציאה מעזה לצרכים רפואיים
11	הקשר בין רל"א לאוכלוסיית החולים בעזה
12	יוני 2007 – השינוי במדיניות הישראלית
15	תחקורי שב"כ: משמועות למיסוד
15	יולי 2007 – תחילת עדויות על תחקורי שב"כ כנ"ל
17	אוקטובר 2007 – מיסוד התחקורים
19	נובמבר 2007 – "היתר בכפוף לתחקור"
20	לחץ להכנסת רופאים לזכויות אדם להליך
21	דיון
21	הלחץ כאמצעי סחיטה
22	תחקור כפיתיון למעצר
24	ניתוח משפטי
27	ניתוח אתי – רפואי
28	תגובת בג"צ
29	אחריות ההסתדרות הרפואית בישראל
29	תגובת רופאים לזכויות אדם
31	סיכום ודרישות
32	נספחים
32	נספח א' – עדויות החולים
55	נספח ב' – חוות דעתו האתית של דר' בוב ברשר
62	נספח ג' – תגובת משרד ראש הממשלה והמתכ"ש

המגבלות ההולכות וגוברות על כניסה ויציאה של טובין, סחורות, כספים, שירותים ובני אדם דרך המעברים של עזה, שהוטלו על ידי מדינת ישראל, וסגירתו של מעבר רפיח למצרים החל מחודש יוני 2007, הובילו לירידה חדה ביכולת של מערכת הבריאות ברצועת עזה לספק שירותים לחולים שבקרבה.

התוצאה הייתה עלייה חדה במספר החולים שהופנו למרכזים רפואיים מחוץ לרצועה (בישראל, בירדן ואף בירושלים המזרחית ובגדה המערבית) דרך מעבר ארז המצוי בשליטה ישראלית, ולעלייה חדה יותר במספר החולים שיציאתם לטיפולם הרפואיים נמנעה: מ־10 אחוז בחצי הראשון של שנת 2007 ל־35 אחוז בחצי הראשון של שנת 2008.

בעוד שמציאות זו מעלה שאלות מהותיות באשר לאחריות של מדינת ישראל, ככוח כובש, להבטיח את הזכות לבריאות ואת הרווחה של האוכלוסייה האזרחית של עזה, הרי שהדו"ח הנוכחי מתמקד במנגנוני מניעת הגישה לטיפול רפואי, בהשפעה הדומיננטית הגוברת של שירות הביטחון הכללי (שב"כ) במסגרת מנגנון זה ובאופן שחיטת החולים בתהליך זה.

הדו"ח מספק בתחילה תיאור מפורט של מנגנון ההיתרים שיצרה ישראל במעבר ארז ושל התרבות המגבלות המונעות את גישתם של חולים לטיפולים רפואיים שאינם זמינים ברצועת עזה. הדו"ח נשען על נתונים סטטיסטיים המתבססים על העבודה הפרטנית של רל"א עם החולים בעזה בין החודשים ינואר 2007 – אפריל 2008.

חלקו העיקרי של הדו"ח מתייחס למדיניות המבוצעת על ידי השב"כ בשנה האחרונה, בה חולים מוזמנים לתחקורים במעבר ארז במהלכם הם מתבקשים למסור מידע או להפוך למשתפי פעולה באופן רשמי, כתנאי לקבלת היתר יציאה מעזה לטיפול רפואי. בשנה החולפת, התקבלו ברופאים לזכויות אדם למעלה מ־30 עדויות של חולים, שעברו תחקורי שב"כ, וחוו מדיניות זו על בשרם. הדו"ח בוחן בפירוט את שיטות הסחיטה שמנהיג השב"כ. הוא מתאר את תהליך המיסוד שעבר מנגנון התחקורים וכן את הניסיון של השב"כ לכפות על רל"א – ישראל לשתף פעולה עם המנגנון המתואר.

בהמשך נחקרת המשמעות החוקית של מדיניות השב"כ והפרקטיקה שהוא מפעיל במעבר ארז, תוך בחינת תוקפן בהתייחס להגדרות של כפייה וסחיטה, תוקפן מול המחויבות לזכות לבריאות ומול הסעיפים הרלבנטיים באמנת האו"ם נגד עינויים ונגד יחס ועונשים אכזריים, בלתי אנושיים או משפילים.

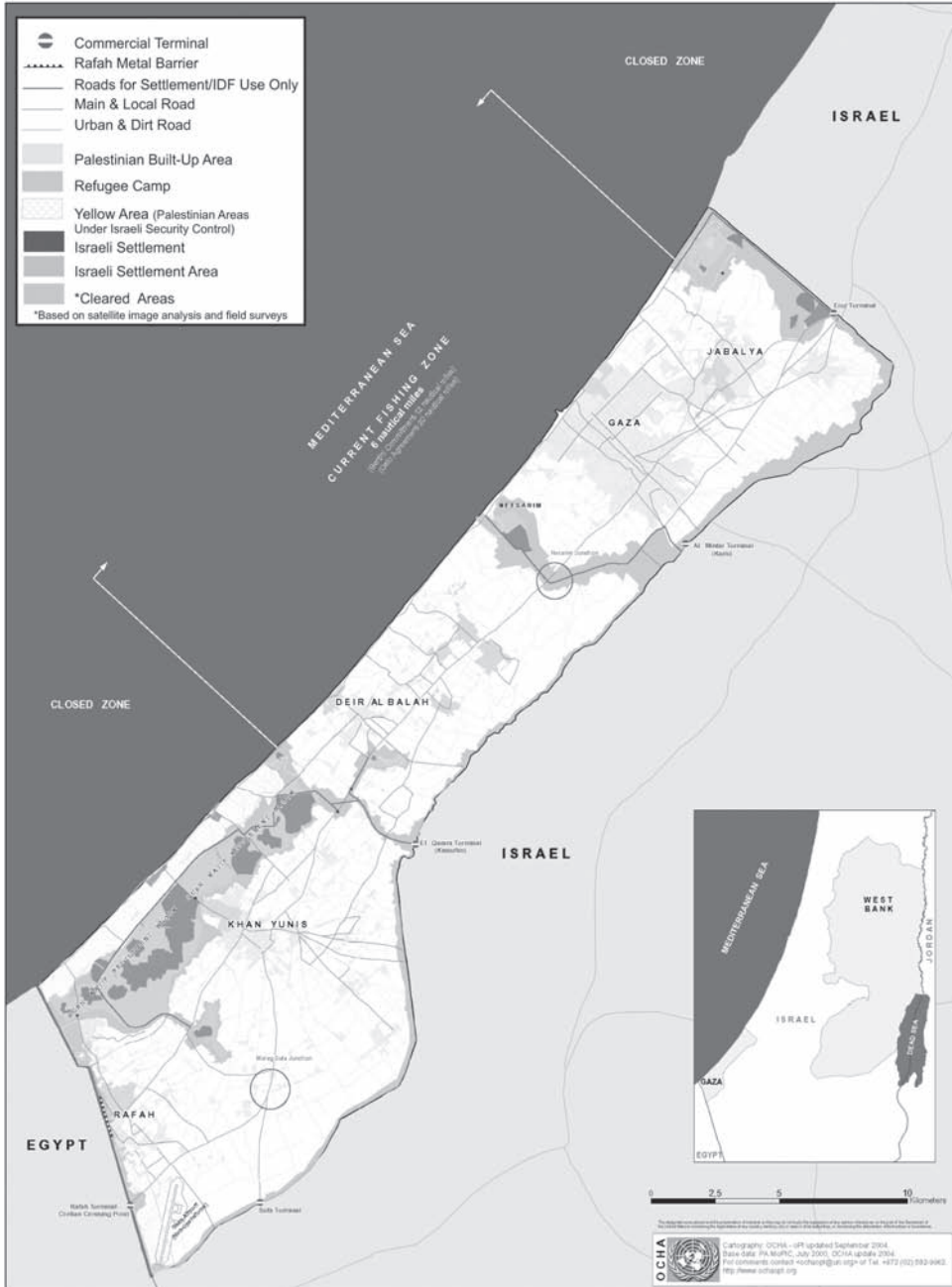
על רקע דיון בהשלכות האתיות – רפואיות של מדיניות השב"כ ותיאור תגובות בג"צ, ההסתדרות הרפואית בישראל (הר"י) ורל"א – ישראל למדיניות זו, דו"ח זה כולל דרישת רל"א שהשב"כ יחדל לאלתר מניצול הצרכים

הרפואיים של אוכלוסיית החולים בעזה לצורך איסוף מודיעין; תביעה כי השב"כ והצבא יחדלו מניסיונם לאלץ את רופאים לזכויות אדם – ישראל לתאם תחקורים לחולים מעזה, כתנאי לטיפול בבקשותיהם; ודרישה מהקהילה הרפואית בישראל בראשה ההסתדרות הרפואית בישראל לפעול ולהשפיע על מנת להביא לסיום המדיניות הכפויה של השב"כ במעבר ארז.

לבסוף, פרק הנספחים פורס אחד עשר עדויות מפורטות ממקור ראשון מפי חולים אשר עברו תחקורים במעבר ארז וניאותו לספר את סיפורם, מציג את עמדתו של מומחה בינ"ל מבריטניה לסוגיות מוסר ופילוסופיה פוליטית וכן את תגובות השב"כ ומתאם פעולות הממשלה בשטחים לדו"ח.

GAZA STRIP MAP

September 2004

מערכת הבריאות ברצועת עזה איננה יכולה לספק מענה סביר לטיפול רפואי לתושביה. בעיקר סובלת המערכת ממחסור בכוח אדם מיומן ומקצועי בתחומי רפואה שונים, ממחסור בצידוד ובמכשור רפואי מתאים, וכן ממחסור חמור בתרופות. לפיכך, בטווח רחב של טיפולים רפואיים, תלויה מערכת הבריאות העזתית במערכות בריאות חיצוניות: הגדה המערבית, ירושלים המזרחית, מצרים, ירדן וישראל¹.

חלק מהכשלים במערכת נובעים מהמדיניות ארוכת השנים של מדינת ישראל כלפי רצועת עזה,² בשל מדיניות מתמשכת של הזנחה ואחר כך גם בידוד של רצועת עזה, אשר מנעה צמיחה של עתודה רפואית, ובמקביל מנעה מצוותי רפואה האפשרות להשתלם ולהתמחות בתחומי רפואה שונים תוך מגע עם הקהילה הרפואית הישראלית והבינלאומית. בנוסף, מנעה ישראל במשך שנים הכנסת מכשור רפואי וציוד תרופתי (למשל: מכשירי הקרנות וחומרים איזוטופים המיועדים לחולי סרטן). בעת האחרונה החמיר המחסור בעקבות הטלת סנקציות כלכליות על ממשלת חמאס בידי ישראל וחברות הקוורטט, אחרי היבחרותה לשלטון ב־2006.³

מאז עליית תנועת החמאס לשלטון ברצועת עזה בחודש יוני 2007, אנו עדים להחרפה במדיניות הישראלית. בניסיון להחליש את שלטון החמאס ולהביא לנפילתו באמצעות הפעלת לחץ על האוכלוסייה האזרחית, נוקטת ישראל מאז חודש ספטמבר 2007 במדיניות רשמית של צמצום אספקת הדלק והחשמל לרצועה. זו גורמת לשיבושים קשים בעבודת בתי החולים והמרפאות, ואינה מאפשרת קיומה של שגרת עבודה נורמלית.⁴

מצב דברים זה מוביל לכך שחולים רבים אינם יכולים לקבל את הטיפול הרפואי לו הם זקוקים במסגרת מערכת הבריאות ברצועת עזה. לפיכך, הם מופנים למרכזים רפואיים מחוץ לרצועה, בישראל, בירושלים המזרחית, בגדה המערבית, במצרים ובירדן. המעמסה התקציבית אינה המכשול היחיד בפני הפניות אלו, שכן על מנת להגיע לטיפול הרפואי על החולה לעבור שורה של הליכים בירוקרטים קבועים, בתחילה בתוך מערכת הבריאות הפלסטינית, ולאחר מכן מול הרשויות הישראליות. ההליך כולו כפוף לשיקולים ביטחוניים ופוליטיים של ישראל ולאחרונה גם למאבקי הכוח הפנים־פלסטינים. אלו מעכבים ואף מונעים את הגעתו של

1 לפירוט בנושא ראו לדוגמה את דו"ח ארגון הבריאות העולמי: **Health Sector Surveillance Indicators: Monitoring the Health Sector in the Opt.** Issue No. 23: Apr – May 2008. ניתן לעיין בדו"ח ב־www.emro.who.int/palestine.

2 לפירוט ראו: זיו הדס, רל"א, **אי צדק מאורגן**, נובמבר 2002 וכן: בנדל משכית, רל"א, **תכנית ההתנתקות והשלכותיה על הזכות לבריאות ברצועת עזה**, ינואר 2005.

3 בעניין זה ראו לדוגמה דו"ח מיוחד של האו"ם לעניין מצב זכויות האדם בשטחים הכבושים שפורסם על ידי פרופ' ג'ון דוגארד ב־21.1.2008.

Human Rights Situation In Palestine and Other Occupied Arab Territories – Report of the Special Rapporteur on the Situation of the Human Rights in the Palestine Territories Occupied Since 1967, John Dugard

ניתן למצוא את הדו"ח ב־http://www.mezan.org/site_en/resource_center/link_reports/UN_docs.php
4 בחודש זה, בתאריך 19.9.2007, הכריז הקבינט המדיני-ביטחוני על רצועת עזה כעל "יישות עוינת". בהחלטת הקבינט נקבע עוד כי "יוטלו הגבלות נוספות על שלטון החמאס באופן שתגובל העברת טובין לרצועת עזה, צמצום אספקת הדלק והחשמל, ותוטל מגבלה על תנועת אנשים מן הרצועה ואליה". הסנקציות שנוקטת בהן מדינת ישראל נובעות מידי רקטות קטסאם לעבר יישובי דרום הארץ. לפרטים נוספים, ראו:

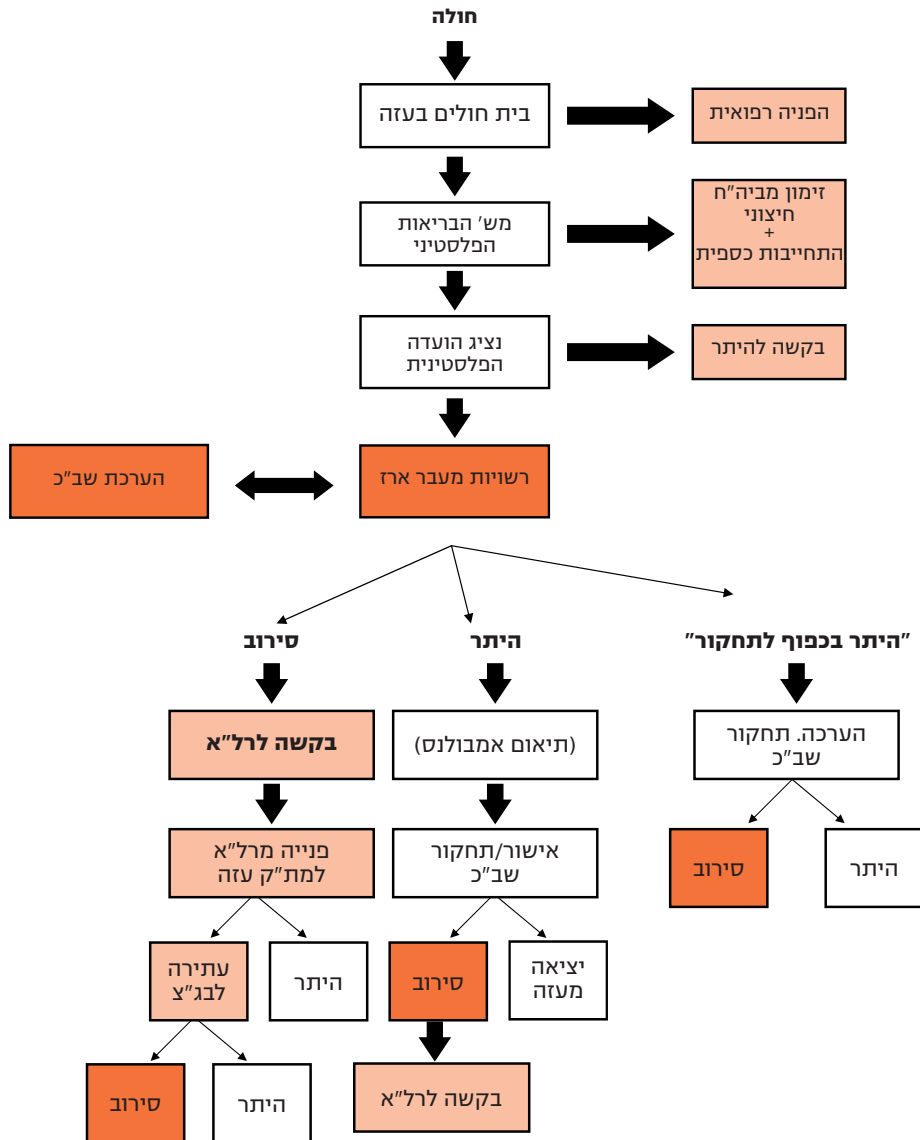
<http://news.nana10.co.il/Article/?ArticleID=513646&TypeID=1&sid=126>

<http://news.nana10.co.il/Article/?ArticleID=518180&sid=126>

בנוסף, ראו: דו"ח ארגון הבריאות העולמי: **Health Sector Surveillance Indicators: Monitoring the Health Sector in the Opt.** Issue No. 23: Apr – May 2008. ניתן לעיין בדו"ח ב־www.emro.who.int/palestine

החולה לטיפול הולם ובזמן סביר. שליטתו של שירות הביטחון הכללי הישראלי (השב"כ) בהליך, וחסרונה של ביקורת משפטית או ציבורית על שיקוליו של זה, מותירות את החולים חסרי הגנה וגובות מחיר בבריאותם ולעיתים אף בחייהם של הפגיעים ביותר באוכלוסיה תחת מצור.

להלן תרשים הליך יציאת חולה לטיפול רפואי מחוץ לעזה

לומר כי הפוסק האחרון בכל פנייה הוא השב"כ. הועדה הישראלית מעבירה לועדה הפלסטינית את התשובה. שלושת השלבים שתוארו לעיל מלמדים שכל פנייה עוברת מלכתחילה הליכים רבים המעכבים מעבר מהיר של החולה מהרצועה לבית החולים אליו הוא מופנה מחוצה לה. במקרים רבים נגרמים נזקים רפואיים בלתי הפיכים המלווים בסבל פיזי ונפשי רב לחולים נוכח ההמתנה ממושכת עד לקבלת היתר היציאה.

הקשר בין עמותת רל"א לבין אוכלוסיית החולים בעזה

רל"א היא הכתובת אליה פונים חולים ו/או בני משפחותיהם הנתקלים בקשיים בהשגת היתרי יציאה מהרצועה לצורך טיפולים רפואיים. הקשיים יכולים להיווצר בנקודות שונות בהליך:

1. סירוב של הועדה הפלסטינית לפנות בשם חולים לרשויות מעבר ארז.
2. עיכוב ממושך בקבלת תשובה מרשויות מעבר ארז לבקשה שהוגשה על ידי הועדה הפלסטינית.
3. דחיית הבקשה שהגיש החולה לועדה הפלסטינית על ידי השב"כ מ"סיבות ביטחוניות".
4. החזרת חולים ממעבר ארז לרצועת עזה ברגע האחרון על ידי השב"כ, אף על פי, שקיבלו אישור של רשויות מעבר ארז ליציאה לטיפול רפואי. החזרת החולים מתבצעת הן במקרים בהם החולה עבר תחקור במעבר ארז על ידי נציגי השב"כ והן במקרים בהם לא עבר תחקור והוא מוחזר ללא נימוק ו/או הסבר.

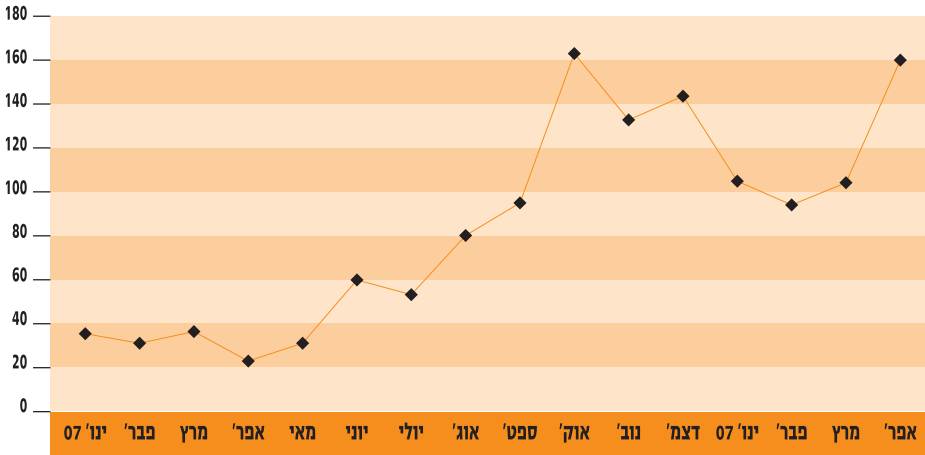
במקרים אלה, פונים החולים טלפונית לרל"א בבקשה לסיוע בהשגת היתרי יציאה מעזה ומעבירים אליה את כל המסמכים הרלבנטיים באמצעות פקס.

בתגובה, מגישה העמותה בקשות פרטיות בשמם של אלה למנהלת התיאום והקישור (מת"ק), גוף הכפוף לצבא הישראלי שנוסד במסגרת הסכמי אוסלו ושוכן כיום בבסיס "ג'וליס" שבדרום הארץ,⁷ ומבקשת כי ההחלטה למנוע את מעבר החולה תבוטל, בהתבסס על צרכיו הרפואיים.

מאז חודש יוני 2007 עם השתלטות חמאס על השלטון ברצועה, חלה עליה משמעותית במספר פניות חולים, תושבי רצועת עזה, לרל"א. עליה דרמטית נוספת נרשמה בחודש ספטמבר 2007. הטבלה שלהלן מציגה את העלייה ההדרגתית במספר הפניות לרל"א מאז חודש יוני 2007 עד אפריל 2008:

7 מתוך: שם, Annex I, Article III, 'Coordination and Cooperation in Mutual Security Matters'

פניות חולים לר"א בין ינואר '07 לאפריל '08

העלייה החדה במספר הפניות בשנת 2007 נובעת משתי סיבות: האחת – סגירתו של מעבר רפיח באמצע חודש יוני 2007 הביא להכפלה במספר החולים שהזדקקו ליציאה לטיפולים רפואיים מחוץ לרצועה דרך מעבר ארז. השנייה החרפתה של המדיניות הישראלית במתן היתרים לחולי הרצועה, מיד לאחר השתלטות חמאס על השלטון ברצועה, ביוני 2007, והחרפתה ב־19 בספטמבר 2007, עת הכריזה ישראל על עזה כעל "ישות עוינת". המנגנון העיקרי להפעלת מדיניות זו הוא השב"כ.

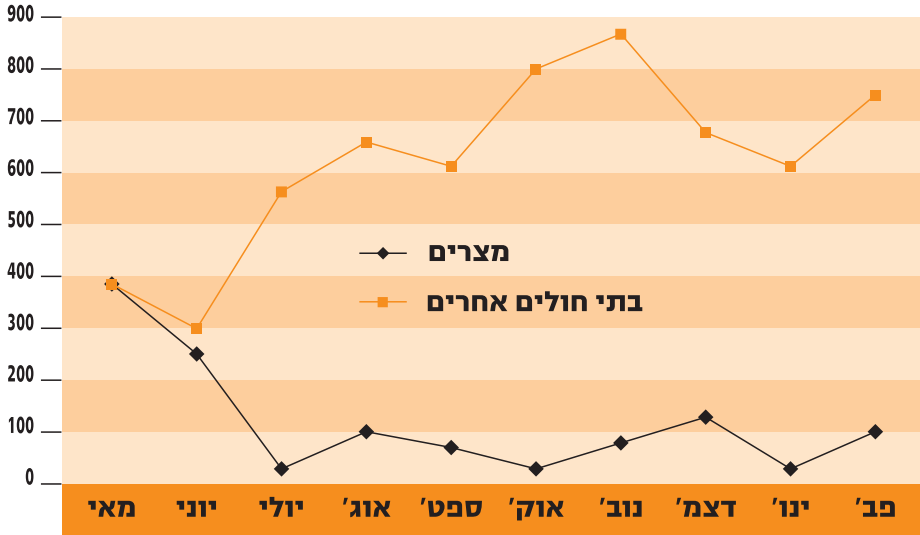
יוני 2007 – שינוי במדיניות יציאת אזרחים מעזה

במאבק הפנימי בין חמאס לפתח שהתרחש ברצועה בתחילת חודש יוני 2007, ואשר בסיומו השתלט חמאס על השלטון בעזה, נפצעו אלפי בני אדם. אלו נזדקקו לטיפול רפואי שמערכת הבריאות המקומית לא יכלה לספק. כתוצאה מכך, הופנו מאות חולים לטיפולים מחוץ לרצועה. ואולם בתגובה לניצחון חמאס, סגרה מדינת ישראל באופן הרמטי למשך שבוע ימים, מה 14 ועד 20 ביוני, את מעבר ארז בפני האוכלוסייה האזרחית, ובכלל זה בפני ציבור החולים והפצועים.

מעבר רפיח נסגר באופן מוחלט בתאריך 9.6.2007. כתוצאה מכך, צמצם משרד הבריאות הפלסטיני בעזה באופן משמעותי את מספר ההפניות של החולים לבתי חולים במצרים דרך מעבר רפיח, ובמקביל הכפיל את מספר ההפניות לבתי חולים בישראל, לגדה המערבית ולירדן.

הפניות משרד הבריאות בעזה לבתי חולים מחוץ לרצועה:

מאי 2007 – פבר' 2008⁸:

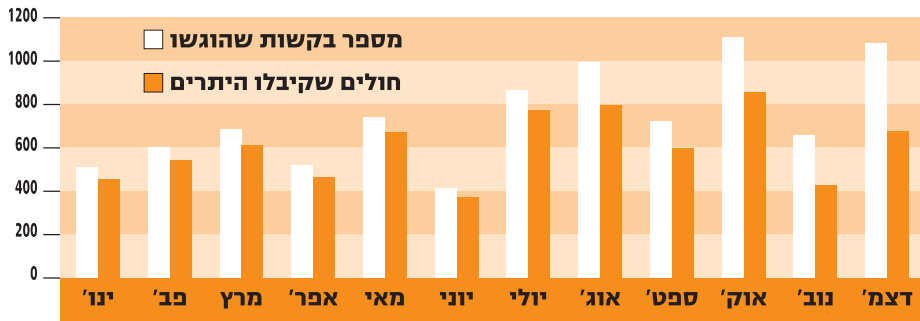
מנקודת זמן זו ואילך הוכפל מספר החולים שפנו בבקשה לרשויות מעבר ארז לקבלת היתר יציאה מהרצועה דרך מעבר ארז.

בעקבות סגירת מעברי הרצועה ומנגד הצורך הגובר של יציאת חולים, בין אם פצועי העימותים הפנימיים ובין אם אחרים, עתרו ביוני 2007 עמותת רל"א ועמותת גישה לבית המשפט העליון בדרישה לפתוח את מעבר ארז, ולאפשר בכך יציאת חולים לטיפולים רפואיים (בג"צ 5429/07). בדיון שהתקיים בבית המשפט הודיעה המדינה על שינוי במדיניות יציאת אזרחים פלסטינים מהרצועה דרך מעבר ארז. במסגרת שינוי זה נאסרה יציאתם של אזרחים שעד כה הותרה כניסתם (למשל: עובדים, סוחרים, אנשי עסקים וכד'), ובכל הנוגע ליציאת חולים, הוחלט כי תותר אך ורק יציאתם של מי שמוגדרים כמקרים דחופים מבחינה רפואית.

ואכן, מנתוני משרד הבריאות הפלסטיני וארגון הבריאות העולמי (WHO), המתייחסים למספר החולים שהוכנו על ידי משרד הבריאות הפלסטיני לטיפולים מחוץ לרצועה, עולה כי חל גידול הדרגתי במספר החולים שיציאתם לטיפול נמנעה. על פי הנתונים, בעוד שבין החודשים ינואר-יולי 2007, אושרו בממוצע כ-90 אחוז מהחולים שהגישו בקשות ליציאה לטיפולים רפואיים, החל מחודש אוגוסט (79%) חלה ירידה הדרגתית באחוז החולים שיצאו את הרצועה, עד ל-62% בסוף שנת 2007.

8 הנתונים התפרסמו בדו"ח שהוציא ארגון הבריאות העולמי: Health Sector Surveillance Indicators: Monitoring the Health Sector in the Opt. Issue No. 22: Feb – Mar 2008 ניתן לעיין בדו"ח ב-www.emro.who.int/palestine

נתוני משרד הבריאות בעזה: היחס בין חולים שקיבלו היתרים למספר בקשות שהוגשו⁹

תחקורי שב"כ – משמועות למיסוד

יולי 2007 – תחילת עדויות על תחקורי חולים על ידי השב"כ

מאז ומתמיד היה השב"כ מעורב במדיניות ישראל בשטחים הכבושים, במדיניות הסגר, בפעילות המתקיימת במעברי הגבול השונים, ובתוך כך במעבר ארז: החל בבחינת בקשות פלסטינים להיכנס לישראל וכלה במגע ישיר עם האוכלוסייה הפלסטינית.

כתוצאה מהקשחת מדיניות ישראל באשר ליציאת תושבי עזה מן הרצועה, הרי שמאמצע יוני 2007 הותרה זז רק לחולים ומלוויהם (בכפוף להיתר כאמור). לפיכך, החולים היו לתושבי עזה היחידים שהגיעו למעבר ארז. כך הפכו החולים למעשה ליעד נגיש ונחוץ לשב"כ לצרכי גיוס ואיסוף מידע, הן משום נדירות המפגש הישיר בין השב"כ לתושבים הפלסטינים במתחם ארז והן משום היותם אוכלוסייה שניתן ללחוץ עליה עקב מצוקתה.

צילום: פרד אברהמס, HRW

החל מחודש יולי 2007 התקבלו ברל"א עדויות של חולים מעזה שיציאתם לטיפולים רפואיים נמנעה, אחרי שעברו במעבר ארז תחקורים, שבוצעו על ידי חוקרי השב"כ המצויים במקום. מהעדויות מצטיירת תמונה פחות או יותר בעלת מאפיינים דומים:¹⁰ חולה מקבל הודעה מהועדה האזרחית הפלסטינית אליה פנה, כי הונפק עבורו היתר יציאה מהרצועה במעבר ארז, וכי עליו להגיע למעבר ביום הטיפול שנקבע לו. עם הגיעו למעבר ארז, הוא מוכנס לתוך המבנה, מקבל את היתר היציאה ומתחיל לעבור הליך של בידוק ביטחוני גופני. בסיומו, הוא מגיע לחדר המתנה גדול, בו נלקחים ממנו היתר היציאה ותעודת הזהות על ידי חיילי המעבר, והוא מתבקש להמתין, ללא קבלת מידע נוסף על הזמן ו/או על הסיבה לכך.

זמן ההמתנה אינו קבוע, והוא יכול לנוע בין דקות אחדות לבין שעות מספר. בסופה של ההמתנה מובל החולה, לרוב על ידי אנשים בלבוש אזרחי, לחדר השוכן מתחת לאדמה, דרך מסדרונות מפותלים. שם הוא מתבקש להתפשט והוא נבדק פיזית פעם נוספת. בהמשך, הוא מוכנס לחדר קטן, שבו מוצב שולחן ועליו מחשב. מולו יושב חוקר שב"כ בלבוש אזרחי, שלעיתים מגובה בעמיתים נוספים.

מטרת התחקור, לפי עמדת השב"כ, היא "להעריך את מידת המסוכנות הנשקפת מן המבקש".¹¹ בפועל, שואב השב"כ מידע מודיעיני מהחולים על עניינים המוגדרים על ידו כנושאי ביטחון. בתחילה נושאות השאלות אופי כללי על המצב הכללי בעזה. עד מהרה עוברות השאלות להיות אישיות ופולשניות יותר: על בני משפחותיהם, שכניהם, מכריהם של החולים, על עיסוקם של כל אלה, על השתייכותם ועמדתם הפוליטית; על היכרות עם פעילים בארגונים פלסטינים שונים; על היותם עדים למעילות צבאית נגד ישראל. בחלק מן המקרים נוטלים מהחולים את מכשירי הטלפון הנייד שברשותם ומוציאים משם מספרי טלפון של בני משפחה ומכרים; בחלק מהמקרים מציעים חוקרי השב"כ לחולים באופן ישיר וגלוי לשתף פעולה ו/או למסור מידע למפעיל הסוכנים באופן שוטף. במקרים אחרים הוצעו סכומי כסף לחולים במהלך התחקור,¹² כחלק מההצעה לשתף פעולה.

משך הזמן של התשאולים משתנה מחולה לחולה והוא נע בין מחצית השעה לשעתיים, וזאת בנוסף לזמן ההמתנה לתחקור.

החולה נתון במעמד זה ללחץ כבד, סמוי וגלוי. במישור הסמוי, החולה יודע שתשובות בלתי מספקות, ו/או סירוב להשיב לשאלות חוקר השב"כ ולהיענות לדרישותיו, יכשילו את אפשרות יציאתו לטיפול הרפואי. הלחץ הגלוי מתבטא באמירה מפורשת מצד חוקר השב"כ כי סירוב או חוסר יכולת למסור מידע ו/או לשתף פעולה בעתיד ימנעו ממנו לצאת לטיפול הרפואי.

כאמור, אל רל"א מגיעות פניות של חולים שהיציאה לטיפול הרפואי נמנעה מהם, והן כוללות גם פניות מחולים שעברו תחקור ביטחוני על ידי השב"כ והוחזרו לבתיהם בעזה כלעומת שבאו לאחר שכבר היה בידם היתר יציאה מעזה. על פי עדויותיהם, בתום התחקיר, החולים מוצאים אל מחוץ לחדר ומוחזרים לחדר

10 התיאור מובא בלשון זכר מטעמי נוחות בלבד. במשרדנו התקבלו נכון למועד פרסום הדו"ח, 32 עדויות על תחקירים הן מנשים והן מגברים.

11 מתוך תשובת משרד ראש הממשלה לרל"א בנושא הדו"ח מיום 22.5.2008. ראו להלן נספח ג'.

12 ראו נספח א' עדות מספר 1.

ההמתנה המרכזי. שם הם שוב ממתנים, עד שהחייילים במעבר משיבים להם את תעודת הזהות ומוסרים כי עליהם לשוב לבתיהם, וכי לא תתאפשר יציאתם לטיפול.

א, תושב עזה כבן 38, שאובחן כחולה סרטן מסוג הודג'קינס לימפומה, פיתח גוש חדש בצוואר. לצורך בירור מהות הגוש, הופנה החולה בדחיפות לביצוע בדיקת PET CT – בדיקה שאינה זמינה בעזה – בבית החולים איכילוב בת"א. בעקבות עתירה, שהגישה העמותה לבג"ץ בחודש נובמבר '07 (בג"ץ 9522/07), הודיעה המדינה כי תאפשר לחולה להיכנס לטיפול בישראל, בכפוף לתחקור שב"כ שעליו לעבור במעבר ארז. החולה קיבל זימון לבית החולים איכילוב ליום 2/12/07 לשעה שתיים בצהריים, זאת על מנת לאפשר לו שהות מספקת להגיע לטיפול. חשיבות קביעת מועד הטיפול הייתה נעוצה בעובדה כי מדובר בטיפול באיזוטופים אשר דועכים, זמן קצר לאחר שהם מוכנים לשימוש. החולה הגיע למחסום ארז בשעת בוקר מוקדמת, ונאלץ להמתין שעות ארוכות במחסום ארז. כאשר נכנס לחקירתו לבסוף, דרשו ממנו חוקריו לשתף פעולה תוך איום כי באם לא ייתן להם מבוקשם ימנעו כניסתו לישראל. "אחר כך אמר לי אתה חולה בסרטן ועוד מעט זה יתפשט למוח. כל הזמן שאתה לא עוזר לנו תחכה למעבר רפיח". לאחר סיום חקירתו נאלץ א. להמשיך ולחכות שעות ארוכות במחסום עד אשר בשעה 15:30 – עשר שעות לאחר שהגיע למחסום בעת פתיחתו – נמסר לו כי תאושר כניסתו לישראל. למרבה הצער, לא היה כבר טעם בהיתר הכניסה כיוון שבשיחה עם בית החולים נמסר לחולה כי עקב האיחור דעכו האיזוטופים לחלוטין והחולה נתבקש לתאם מועד חדש לטיפול.¹³

אוקטובר 2007 – מיסוד תחקורי השב"כ במעבר ארז

החל באוקטובר 2007 הודיע מת"ק עזה במעבר ארז לרל"א כי חלק מהחולים שבגינם הגישה רל"א בקשות להיתרים עקב מניעה ביטחונית, יידרשו לעבור תחקור ביטחוני על ידי השב"כ במעבר ארז טרם יציאתם לטיפול הרפואי. התחקור נקבע ליום הזימון לטיפול. בכך, הפך התחקור לחלק רשמי ומוכר בהליך היציאה מעזה לטיפולים רפואיים.

בעקבות חשיפת רל"א, פורסמה בעיתון סוף השבוע של "מעריב" ב-5.10.2007 כתבה נרחבת בת 8 עמודים על דרכי גיוס משתפי פעולה בהן נוקט השב"כ. בכתבה צוטטה טענתו של זה ש"מדיניות הארגון ביחס למתן היתרי יציאה איננה פונקציה של הסכמה לשתוף פעולה".¹⁴ בתגובה זו, יש במידה רבה משחק מילים ציני: אמנם, היתרי היציאה ניתנו לחולים בתקופה זו והם הגיעו למעבר ארז, לאחר שנמסר להם כי בקשתם אושרה, אבל בצד הישראלי של מעבר ארז נלקח מהם ההיתר והם הובלו לקומה התחתונה במעבר ארז לתחקור שב"כ. על פי עדויות החולים, אם תשובותיהם לא סיפקו את חוקרי השב"כ, הם הוחזרו לבתיהם

13 לעדות המלאה, ראו נספח א, עדות מספר 5.

14 כהן, עמית, 5.10.1007, "אף, אחן, גרון עמוק", מגזין סופשבוע, "מעריב".

בעזה. עצם קבלת ההיתר הפכה לשלב התחלתי ולא משמעותי, כפי שאולי נדמה, בהליך היציאה מהמעבר. במילים אחרות, קבלת מסמך אישור היציאה אינה מהווה ערובה ליציאה פיזית מהמעבר.

במהלך אוקטובר, בין אם בתגובה לכתבה ב"מעריב" ובין אם לאו, הודיעו חיילות המוקד ההומניטארי במת"ק עזה לרל"א, כי בחלק מהמקרים יהיה התחקיר הביטחוני מעתה ואילך חלק בלתי נפרד מהליך יציאה של חולה מעזה באם זה הוגדר כבעל מניעה ביטחונית, וזאת בהתאם לשיקול דעתה של מערכת הביטחון.¹⁵ מנקודת זמן זו, לא יוכל עוד השב"כ להתכחש לקשר שבין מתן היתרי יציאה ובין הסכמה למסירת מידע בתחומים ביטחוניים ולשיתוף פעולה עימו. המצב הזה, שבו אנשים ממתניים שעות רבות במעבר ארז לפגישה עם נציגי השב"כ, חלקם מאחרים לטיפולים הרפואיים וחלקם לא מורשים כלל לצאת בסופו של דבר, קיבל כעת גושפנקא רשמית עקיפה. כל אלה הם תוצאה ישירה של מדיניות התחקורים שמפעיל השב"כ במעבר ארז.

"ניגש אלי בחור וקרא לי לחדר אחר לחקירה. ביקש ממני לשבת, והציג עצמו בשם משה, והתחיל לשאול אותי אם היתר הכניסה מוצא חן בעיניי, והמשיך בשאלות אחרות בנוגע לעבודתי. השבתי לו שעיסוקי אינם מעניינים אותו, והוא רק מעוניין לדעת מי הם אלה שיורים טילים. הוא שאל אותי על אנשים ואישים צבאיים בחמאס, ועבר לפלגים אחרים. השבתי לו שאיני מכיר אותם באופן אישי, ואין לי כל מידע עליהם, פרט לאלה שמודיעים עליהם בשידורים או בעיתונים. הוא המשיך בשאלות על האירועים האחרונים בעזה, ושאל על פעילות אישית במסגרת זו. השבתי לו שאני פעיל בחיים האזרחיים, במיוחד פעילות הקשורה למעמד האישה. לאחר כל תשובתיי הוא אמר לי: "אני רוצה לדבר איתך גלויות כשתחזור מישׂראל, בכדי שתהיה לך תדמית מקובלת בצד הישראלי. אני משאיר לך מספר פלאפון, וכשתחזור, תתקשר אליי, ואז יענה לך בחור בשם יוסף או משה, ואחרי שתתקשר ונהיה בטוחים שחזרת בשלום, נדאג לך שתהיה עיתונאי חופשי. אם תראה או תשמע על פעילות חבלנית נגד ישראלי, תודיע לי מיידית ותעזוב את המקום". אינני מעוניין שתכתוב לי דברים כאלה. במקביל לאישור רפואי, אתה מבקש ממני דברים בלתי חוקיים. הוא השיב לי בכעס ואמר "אני מחליט וקובע את ההוראות, ותראה שאם תענה לדרישותיי, אני אתן לך להגיע לבית חולים איכילוב, אפילו ללא היתר, וניתן לך טיפול רפואי, ותשכח מבית החולים "סנט ג'ון".¹⁶ הוא מסר שזה תלוי בהסכמתך לביקשותיי... הוא לעג לי ואמר שהצבא הישראלי הוא שקובע מי נכנס ומי יוצא, וסיים את החקירה: "בתנאי שתיצור קשר איתי ותיתן תשובה חיובית לדרישותיי, ולא, לא תקבל שום טיפול רפואי, דבר שיגרום לאובדן ראייתך ותהיה עול על משפחתך וחבריך".¹⁷

(מתוך עדותו של ב.)

15 שיחת טלפון עם רכות פניות בר"א, 13.10.2007.

16 בית חולים פלסטיני בירושלים המזרחית, המתמחה בטיפול עיניים.

17 לעדות המלאה ראו להלן, נספח א', עדות מספר 7.

נובמבר 2007 – "היתר בכפוף לתחקור": הפרדת מועד התחקור מהזימון לבית החולים

בתאריך 8 בנובמבר הודיעו חיילות מת"ק עזה לעובדי רל"א, כי מעתה יופרד התחקור הביטחוני מאפשרות היציאה מעזה לצורך טיפולים רפואיים. דהיינו, במקרה שלחולה מוענק "היתר בכפוף לתחקור" – קטגוריה חדשה לתשובות של המת"ק לבקשות רל"א – על החולה להגיע למעבר ארז לתחקור, ואולם בתום התחקור אין החולה מורשה לצאת את מעבר ארז לישראל, אלא הוא נשלח לביתו להמתין לתשובה באשר ליציאתו.¹⁸

מעתה, בכל מקרה, על החולה להגיע לפחות פעמיים אל מעבר ארז: פעם לצורך תחקור שב"כ ופעם נוספת, אם אושר הדבר על ידי השב"כ, לצורך יציאה פיזית מהמעבר לטיפול. ישנם מקרים שבהם נדרשים חולים להגיע יותר מפעם אחת לתחקור, לצורך "השלמת מידע". במקרים אחרים מתבקשים להגיע קרובי משפחה של החולים לתחקור, במסגרת הליך הטיפול בבקשת היתר יציאה של חולה.

צילום: רופאים לזכויות אדם

השינוי הזה, לטענת הצבא, הוא תשובה לתלונות רל"א, כי חולים מחמיצים תורים בשל הצורך בהגעה לתחקור ונוכח ההמתנה המושכת הנגזרת מכך, מה שמונע מהם להגיע לבתי החולים במועד שנקבע להם. בפועל, התחקור נקבע במנותק מהזימון הרפואי, והוא אינו מתחשב בצרכים הרפואיים של החולה: לפעמים הוא נקבע לפני הזימון לטיפול הרפואי, ופעמים רבות אחריו.

18 שיחת טלפון עם רכות פניות ברל"א, 8.11.2007.

לחץ להכנסת רופאים לזכויות אדם להליך

מרגע שהתמסד הליך התחקור נתבקשו עובדי רל"א לדווח לחולים על דבר התחקיר מבעוד מועד ולתאם את הגעתם למעבר ארז. מאחר שלא היה מדובר בתאום לצורך יציאה לטיפול רפואי, ומאחר שידעו עובדי רל"א את המתרחש בעת החקירה, סירבו אלו לתאם את הגעת החולים לתחקור. כשהבהירו עובדי רל"א למת"ק עזה, כי הם לא יתאמו הגעה לתחקור אלא רק הגעה לארז, לצורך יציאה לטיפול רפואי, הודיע המת"ק כי הוא סוגר את התיקים המדוברים, וכי לא יינתן היתר.

סירוב זה של המת"ק והשב"כ לעדכן בעצמם את החולים אודות קיום תחקיר נתפס באותם ימים כתמוה ביותר, מאחר שהמת"ק מתנה טיפול בבקשותיה של רל"א להיתרים בקבלת מספרי הטלפון ומספרי הטלפון הנייד של החולים ושל בני משפחותיהם. עד לאותה העת האמינה רל"א כי מדובר בדרישה לצורך תקשורת בין המת"ק לבין החולים. ואולם כאשר עלה עניין התחקורים, ועובדי רל"א הסבירו למת"ק כי לא יוכלו מבחינה אתית לתאם הגעה לתחקורים, הסתבר, מדברי מת"ק עזה, כי מטרת מסירת מספרי הטלפון של החולים אינה לצורך תקשורת בין המת"ק לבין החולים, אלא לצרכים "אחרים" של השב"כ.¹⁹

שני השלבים של מיסוד תחקורי השב"כ מהווים חסם משמעותי בפני יציאת חולים מעזה ופוגעים ביכולתה של רל"א לסייע לאותם חולים כגוף עצמאי. ואולם, האתגר המשמעותי יותר הוא מה שמתרחש בעת התחקורים – כיצד נגדיר נוהג זה, ובהמשך כיצד נפעל כנגדו.

המציאות שבה חולים חייבים לעבור מרצועת עזה לטיפולים רפואיים בבתי חולים מחוצה לה הינה קשה ומורכבת מכל בחינה. עצם המפגש בין חולים חסרי ישע לבין חיילי הצבא, אנשי השב"כ וגורמים אזרחיים (כגון: חברת השמירה הפרטית המוצבת במעבר) במעבר ארז יוצר בעיות אתיות ומעמיד במבחן בעיקר את הצד שבידיו הכוח להחליט.

הלחץ כאמצעי סחיטה

אוכלוסיית החולים המגיעה למעבר ארז נחשבת לחלשה ביותר. נוכח מצבה העגום של מערכת הבריאות הפלסטינית, אוכלוסיה זו תלויה באופן מוחלט ברצונם של הגורמים האחראים על כניסה ויציאה של פלסטינים דרך המעבר. כפי שתואר בפרק הקודם, עלתה מאוד מעורבותו של השב"כ בהחלטות בדבר יציאה לקבלת טיפולים רפואיים והוא למעשה הפוסק האחרון בעניין. השב"כ, על פי דרכו ועל פי מגמותיו, הפך את חולשת החולים לאחד מאמצעיו העיקריים להשגת מידע בעניינים ביטחוניים. המעבר של השב"כ ממעורבות עקיפה – אז מסר את התשובה באמצעות המת"ק ולא ראה את החולה – למעורבות ישירה, תוך מגע פנים אל פנים עם החולים עצמם, אפשר את המעבר מאיום מופשט למוחשי יותר.

זמן ההמתנה, התשאול הכללי על החולה עצמו או על מכריו, נטילת מכשירי הטלפון הנייד והוצאת מספרי טלפון של בני משפחה ומכרים נעשים באווירה קשה כשהחולה מודע לעובדה שסירוב לענות יכול להכריע האם יצא לטיפול לו הוא נזקק, או לא. לאחר ששליטתו של השב"כ בחולה מבוססת, מגיעה ההתניה – סמויה או גלויה – של הטיפול בשיתוף פעולה.

הצעה סמויה לשיתוף פעולה: החולה יודע שתשובות בלתי מספקות, ו/או סירוב להשיב לשאלות חוקר השב"כ ולהיענות לדרישותיו, יכשילו את אפשרות יציאתו לטיפול הרפואי:

"הוא אמר לי שיש ברשותו מידע המאשר את השתייכותי לחמאס, אולם הכחשתי. הוא אמר לי שהוא הסכים עם אבא שלי שאעבוד איתם. אמרתי לו שזה לא יכול להיות, מפני שאבי חולה נפש, ולא יכול להיות שנוצר עימו קשר, ושנוכח מצבי הבריאותי, לא תוכלו להפיק תועלת ממני. הוא אמר לי "האם אתה רוצה משהו או צריך משהו?". אמרתי לו שאני רוצה ללכת לטיפול בבית החולים, ושאה שלי, מ, ילווה אותי. בסוף השיחה, הוא אמר לי שכל אדם שרוצה להיכנס לישראל, אין לו מנוס מלשבת איתנו, על מנת שנכיר אותו".²⁰

(מתוך עדותו של א.)

"לאחר מכן, קיבלה החקירה מפנה, כשהחוקר החל להפנות אלי שאלות על נטיותיי הפוליטיות ועל אחי האסיר, גם על שאלות אלו עניתי. לאחר מכן נשאלתי על ארגון "כתא"ב שהדא אלאקצא", עניתי לו כי אין לי כל קשר עם הארגון, אך החקירה התמקדה בשאלה זו, ואז החל החוקר להאשים אותי בשקר, ושנחנו ברצועת עזה לא מגיע לנו לחיות, וכי אם הייתה לו הסמכות היה מנתק את החשמל והמים, וגם מונע את כניסת האוכל לרצועת עזה".²¹

(מתוך עדותו של ר.)

"הוא שאל אותי כמה שאלות הנוגעות למצב הפנימי בעזה, ואמרתי לו שאני לא יודע בגלל המחלה שלי. אני זוכר שהשאלות האלה היו סביב הקשר שלי עם חמאס. הודעתי לו שאין לי קשר איתם. הוא שאל אותי על החברים שלי, ואז אספתי את הניירות של על מנת לעזוב את המקום, ואמרתי לו: שאם אתה רוצה להחליט על כניסתי למעבר דרך ישראל לבית חולים או למנוע אותי על בסיס שיתוף פעולה איתכם, אז אני לא אשתף פעולה אתכם. הוא ביקש ממני לשבת פעם נוספת".²²

(מתוך עדותו של מ.)

הצעה גלויה לשיתוף פעולה/התניה מפורשת:

"הגיע איש שב"כ, שגילו 27 בקירוב ושאל: "האם אתה צריך לקבל טיפול בבית החולים?". השבתי: "נכון". אמר: "עליך להשיב על מספר שאלות". אמרתי: "בוא נשמע". אמר: "מי אתה מכיר מאנשי הכוח הביצועי במחנה פליטים אל־פריג?". עניתי: "אני מכיר אנשים ב־פנינם, אך לא את השמות". איש השב"כ שאל: "מי האחראי הראשי באזור המרכז?". עניתי: "אני לא יודע". אחר כך הוא דיבר בעברית, ואני לא הבנתי. אמר לי איש השב"כ: "אם אתה רוצה ללכת לבית החולים, קח את מספר הטלפון הנייד הפרטי שלי, תדבר איתי ותיתן לי מידע על אנשים".²³

(מתוך עדויות של א.)

תחקור כפיתיון למעצר

בנוסף ללחצים לשיתוף פעולה הרי שבחודשים האחרונים התגלו מקרים, שבהם לכאורה הזמנו אנשים לקבלת היתר יציאה מהרצועה ו/או הזמנו לתחקור שב"כ ולמעשה שימש הדבר כפיתיון של השב"כ. בהגיעם למעבר ארז, הם נעצרו ונלקחו לבית מעצר בישראל. במילים אחרות, השב"כ מוליך שולל חולים, בהזמינו אותם לתחקור ביטחוני, ומנצל בכך את תלותם המוחלטת בישראל לקבלת הטיפול הרפואי, וטומן להם מלכודת במעבר ארז.

21 לעדות המלאה ראו נספח א' להלן עדות מספר 4.

22 לעדות המלאה ראו נספח א' להלן עדות מספר 10.

23 לעדות המלאה ראו נספח א' להלן עדות מספר 1.

ס. – סבל מפגיעות בכבד, והופנה לטיפול רפואי בבית החולים אל-מקאצד בירושלים המזרחית. החולה נקבע תור ל-30.1.08. בקשתו לקבלת היתר יציאה מהרצועה אושרה, ונמסר לו על ידי הועדה האזרחית כי עליו להגיע ביום הטיפול למעבר ארז. במועד זה, עם הגיעו למעבר, נעצר החולה בהוראת השב"כ, והוא הועבר למעצר בכלא שיקמה באשקלון.

ה. – סבל ממחלת עיניים. הופנה על ידי משרד הבריאות הפלסטיני לטיפול רפואי בבית החולים הדסה עין כרם בירושלים. החולה נמסר כי עליו להתייצב במחסום ארז ביום 23.8.07 לצורך מימוש הזימון שנקבע לו בבית החולים. החולה נעצר במעבר ארז, ונלקח לבית הכלא אוהלי קידר.

מ. – אב ל-9 ילדים, אובחן כחולה בסרטן הקיבה עם חשש לגרורות בכבד. החולה הופנה בדחיפות לטיפול רפואי בבית החולים איכילוב. ערב היציאה לטיפול, נמסר לחולה, כי עליו להגיע לתחקור שב"כ במעבר ארז, כשלאחריו ייתכן שתותר יציאתו לטיפול הרפואי בישראל. ב-12.5.08 הגיע החולה למעבר ארז, בליווי אחיו, אמו ואשתו. החולה הופרד מבני משפחתו והוכנס למעבר. לאחר המתנה של 9 שעות, בהן שהה ללא מים ומזון, ובמהלכן, כך על פי דיווחי החולים שהמתינו איתו, הקיא דם מספר פעמים, הוכנס החולה ב-17:00 לתחקור הביטחוני. לאורך כל שעות היום, המתנו בני משפחתו של מ. בצד הפלסטיני של המעבר, מבלי שהם יודעים מה עלה בגורלו. ב-22:00 נתבקשו בני המשפחה לעזוב את המעבר, ללא כל מידע לגבי יקירם. בבירור שעשתה רל"א אושר על ידי משל"ט שירות בתי הסוהר, כי החולה הובא למתקן המעצר שיקמה באשקלון.

התוצאה היא שחלק מן החולים המוזמנים לתחקור מחליטים לוותר על הטיפול הרפואי, ובלבד שלא להגיע לתחקור השב"כ.

מ. – בן 33 ואב ל-6 ילדים, אובחן בחודש פברואר 2008 כסובל מגידול ממאיר במוחו. בתאריך 7.4.08 פנתה העמותה בדחיפות למת"ק עזה, בבקשה להתיר את יציאתו לבית החולים איכילוב, אליו הופנה. ב-21.4.08 הודיע מת"ק עזה, כי על החולה להגיע למעבר ארז לתחקור ביטחוני אצל נציגי השב"כ. התחקור תואם לחולה ל-5.5.08. ביום 30.4.08 התקשר אחיו של החולה לרל"א והודיע כי החולה נפטר ממחלתו. בבירור מקיף שערכה העמותה, התברר כי המידע שנמסר על ידי האח היה מטעה, וכי אחיו עדיין היה בחיים. בעקבות חשיפה דבר ההטעה, יצרה העמותה קשר ישירות עם החולה עצמו. מ. מסר לעמותה, כי המידע המטעה שנמסר לעמותה נבע מחששו של האח מפני התחקור הביטחוני, מפני מעצר אפשרי של החולה ומפני הלשנות על קרובי משפחה.

הפעלת לחץ וכפייה כלפי אנשים מוגנים

המשפט הבינלאומי ההומניטארי אוסר על שימוש באזרחי הצד הלוחם כנגד מדינתם. כלל זה הוגדר בחוקת בית הדין הפלילי הבינלאומי ככלל שהעבירה עליו מהווה פשע מלחמה. כך למשל סעיף 31 לאמנת ג'נבה הרביעית מטיל על הכוח הכובש איסור גורף על השגת מידע מאנשים מוגנים באמצעות לחץ וכפייה:

No physical or moral coercion shall be exercised against protected persons, in²⁴ particular to obtain information from them or from third parties

נשיא בית המשפט העליון לשעבר, פרופ' אהרון ברק, נתן דעתו בהרחבה על התייחסות הדין הבינלאומי אודות הסתייעות בתושבים מקומיים לצורך פעולת הצבא בשטח הנתון לתפיסה לוחמנית בבג"ץ 3799/02, עדאלה-המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל נ' אלוף פיקוד מרכז בצה"ל (הידוע גם כ"בג"ץ נוהל שכן):

"מה דין ההסתייעות בתושב מקומי, לשם מסירת "אזהרה מוקדמת" על פי הנוהל בעניין זה, שעה שאותו תושב מסכים לכך ולא ייגרם לו נזק ממסירת האזהרה? ... ידם של השיקולים האוסרים על הצבא לעשות שימוש בתושב מקומי על העליונה ביסוד השקפתי זו מונחים מספר טעמים עקרוניים. ראשית, עקרון בסיסי העובר כחוט השני בדיני התפיסה הלוחמנית הוא האיסור על שימוש בתושבים מוגנים כחלק מהמאמץ המלחמתי של הצבא התופס. אין לנצל את האוכלוסייה האזרחית לצרכיו הצבאיים של הצבא התופס (ראו פלק, עמ' 218). אין "לנדב" אותם לשיתוף פעולה עם הצבא (ראו סעיף 23(b) לתקנות האג וסעיף 51 לאמנת ג'נבה הרביעית; ראו גם פיקטה, עמ' 292). מעקרון כללי זה נגזר האיסור הספציפי של שימוש בתושבים מקומיים כ"מגן אנושי". כן נגזר מעקרון זה איסור השימוש בכפייה (גופנית או מוסרית) כלפי אנשים מוגנים לשם השגת ידיעות (סעיף 31 לאמנת ג'נבה הרביעית; פיקטה, עמ' 219)... " (בג"ץ 3799/02, עדאלה-המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל נ' אלוף פיקוד מרכז בצה"ל (טרם פורסם) עמ' 15-14 לפסק הדין).

24 סעיף 147 לאמנת ג'נבה הרביעית מחזק טענה זו בקביעתו מהן הפרות חמורות לאמנה, אשר מבססים, ככלל, פשעי מלחמה. בין השאר, סעיף 147 מגדיר "כפיית מוגן לשרת בכוחות מעצמה אויבת" כ"הפרה חמורה" של האמנה. בפרשנות הצלב האדום לאמנת ג'נבה מצוין כי לא רק גיוס לצבא ולכוחות העור אסור אלא גם כל צורה של לחץ שמטרתה גיוס המוגנים. סעיף 147 קובע:

"Grave breaches to which the preceding Article relates shall be those involving any of the following acts, if committed against persons or property protected by the present Convention: ... compelling a protected person to serve in the forces of a hostile Power... not justified by military necessity and carried out unlawfully and wantonly".

צילום: רופאים לזכויות אדם

בעוד שדברי השופט ברק מתייחסים שימוש בבלסטינים לצורך שת"פ באופן כללי, הרי שבמקרה של השימוש בחולים למטרה זו, הדברים חמורים שבעתיים. השב"כ בוחר באוכלוסיה החלשה ביותר מבין האנשים המוגנים ומנצל את מצוקתה, סבלה וחולשתה, לצרכיו הביטחוניים.

סחיטה

האיום הגלוי והסמוי של חוקרי השב"כ במעבר ארז על חולים למסור מידע על עצמם ועל אחרים, כתנאי ליציאה לטיפולים רפואיים מהווה סחיטה. על פי חוק, סחיטה מוגדרת כעבירה פלילית ואסורה, שדינה מאסר עד 9 שנים.²⁵

25 ראו לעיל הוראות סעיף 428 לחוק דיני העונשין (עבירות מרמה, סחיטה ועושק), תשכ"ג - 3196.

התחקור ככלי לעיניים ו/או יחס ועונשים אכזריים, בלתי אנושיים או משפילים

השימוש שעושה השב"כ במצוקתם הבריאותית של החולים, ובצורך שלהם בהיתר יציאה לצרכים רפואיים, מהווה, כאמור לעיל, כפיה האסורה על פי אמנת ז'נבה הרביעית. חמורה מכך העובדה כי סירוב לשתף פעולה יוביל למניעת הטיפול, עשויה להוות, לדעת רל"א, הפרה של אמנת האו"ם נגד עינויים ויחס אכזרי, לא אנושי או משפיל אחר, מאחר שהיא תורמת לסבל פיזי ולעיתים למוות, למי שחייב יכלו להינצל, או סבלו יכול היה להיות מוקל, לו היה מקבל את הטיפול.²⁶

באופן ספציפי למניעת טיפול התייחסה ההסתדרות הרפואית הבריטית בספר *Medicine Betrayed* שפורסם על ידה ב־1992. שם נכתב, כי מניעה מכוונת של טיפול רפואי, מסיבות שאינן רפואיות ושאינן קשורות לחסר בתרופות יכולות, במקרי קיצון, להיחשב התנהגות אכזרית, לא אנושית או משפילה.²⁷ הגם שההסתדרות הרפואית הבריטית התייחסה בכך למקרה של אסיר, מחזיקה רל"א בדעה כי יש בסיס להשוואה בין המקרים, שכן הרשויות הישראליות במעבר ארז מחזיקות בסמכות בלעדית להחלטה על מתן גישה לטיפול רפואי שאינו זמין בעזה או על מניעתה.

הליך התחקור, כפי שהוא תואר עד כה, עונה לדעתנו להגדרה של המונח עינויים ו/או יחס ועונשים אכזריים, בלתי אנושיים או משפילים, בהציגו את שיתוף הפעולה כתנאי לטיפול רפואי ובמניעת טיפול רפואי – או איום בכך – ממי שאינו משתף פעולה. מבחינה נפשית, הנחקר מוצא עצמו בדילמה קשה בין צרכיו הרפואיים ורצונו לצאת לטיפול רפואי ובין נאמנותו לבני משפחתו, למקורביו ולחברה שבה הוא חי. מבחינה גופנית, ברור כי מניעת טיפול רפואי או אף עיכובו מאריכה ומעצימה את סבלו של החולה ודוחה או מקטינה את סיכוייו להחלמה. יש והמוות אורב לחולה משני כיוונים: מחד – מניעת טיפול רפואי עלולה לחרוץ את גורלו, ומאידך – שיתוף פעולה עם השב"כ, הנחשב לבגידה, הוא בבחינת סכנת גזר דין מוות בעזה. עצם הדילמה הזו מעמידה את החולה במצוקה ויכולה היא כשלעצמה להיחשב כהפרה של האמנה נגד עינויים.

פעילות השב"כ מתבצעת על רקע הבעיות הביטחוניות והאיום מצד הארגונים הפלסטיניים הצבאיים בעזה לפגוע באזרחי מדינת ישראל ובחיליה, ואולם מצב זה אינו מצדיק הפעלת לחצים נפשיים וניצול של מצוקת החולים, ככלי במאבק בידי מערכת הביטחון הישראלית.²⁸ ראוי היה כי מנגנוני הביקורת של המדינה היו פועלים להגנה על אותם אנשים ומגבילים את האמצעים בהם נוקט השב"כ. הכישלון לעשות זאת, כשלעצמו, מהווה גם הוא הפרה של האמנה נגד עינויים,²⁹ שכן מניעת טיפול רפואי באמצעות איום על בני משפחה,

26 הסעיף הראשון באמנה נגד עינויים מגדיר מהם עינויים. המונח "עיניים", הוראתו מעשה אשר באמצעותו נגרם במכוון לאדם כאב או סבל חמור, בין אם פיזי, בין אם נפשי, במטרה להוציא ממנו או מאדם שלישי מידע או הודאה, להענישו על מעשה שביצעו או נחשד בביצועו, הוא או אדם שלישי... כאב או סבל כאמור נגרמים בידי או באישור או בהסכמה בשתיקה של עובד ציבור או אדם אחר הממלא תפקיד רשמי בשידולו, אין הוא כולל כאב או סבל הנובעים מתיצורים על-פי חוק, טובעים בהם או ולוים אליהם **Article 1: Convention Against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment**.

27 **Medicine Betrayed: The Participation of Doctors In Human Rights Abuses**, British Medical Association (BMA), second impression, p. 138.

28 סעיף 2 באותה אמנה אומר מפורשות, כי אין כל הצדקה לעינויים: מצב של מלחמה, איום של מלחמה, חוסר יציבות פוליטית או כל מצב חירום ציבורי – כל אלה אינם מהווים הצדקה לשימוש בעינויים.

29 באמנה נגד עינויים ואמר בסעיף 13, כי כל אזהר, שטוען כי היה נתון לעינויים בשטח הריבוני של מדינתו, זכאי להגיש תלונה בפני סמכות כשרה. על המדינה להתייחס לתלונה ולדאוג להגנה על האזרח ועל עדים נוספים, במידה ויש כאלה. שם, שם.

חברים ו/או מעמד בחברה מנוגדת לחוק הבינלאומי כמו גם לזכויות האדם. כישלון זה אפשרי לא מעט בשל הבלעדיות שניתנת לשב"כ בהגדרת הביטחון, ובהפיכתו לקובע מדיניות במקום למבצעה. דר' מתי שטיינברג, מי שכיהן כיועצם לשעבר של ארבעה ראשי שב"כ, היטיב להתייחס לכך בדבריו: "...תחת זאת התהפכו היוצרות, והדרגים האופרטיביים, בעצם פעילותם הטקטית המצטברת, יוצרים כמעט מבלי משים תוצאה אסטרטגית הגרועה ביותר לישראל".³⁰

הפרת הזכות לבריאות

מדינת ישראל, מתוקף שליטתה האפקטיבית ברצועת עזה,³¹ מחויבת לספק שירותי בריאות ולממש את הזכות לבריאות בקרב תושבי רצועת עזה.³² קל וחומר נאסר עליה למנוע שירותי בריאות או גישה אליהם. במניעת טיפול רפואי מחולים תושבי רצועת עזה – בין אם במסגרת תחקורים שהשב"כ מבצע ובין אם בנסבות אחרות – יש משום הפרה חמורה של הזכות לבריאות.

ניתוח אתי-רפואי

השב"כ ומערכת הביטחון מפעילים הליך סינון המבוסס על שיקולים שאינם רפואיים

בדיונים שנערכו בבג"צ בשנתיים האחרונות, הודתה המדינה, כי בהליך בחינת בקשות חולים, תושבי הרצועה ליציאה ממנה, אין מעורבות ונוכחות של רופאים מטעם המערכת. כלומר, חיילי הצבא ואנשי שב"כ שאינם רופאים ושמעולם לא עברו כל הכשרה בתחום, הם הפוסקים הבלעדיים בסוגיות רפואיות, מי יוצא לטיפול הרפואי ומי לא ייצא. ברי כי במצב כזה לא השיקולים הרפואיים ומידת הדחיפות הרפואית של המקרה הם שקובעים לשבט או לחסד.³³

יוצא אפוא מכאן שבחקירה אליה נדרש להגיע החולה, יושב איש שב"כ, ללא כל ידע רפואי ושאינו יודע לקרוא ולהבין את המסמכים הרפואיים המוצגים בפניו, ובוודאי לא להחליט בדבר דחיפות רפואית וסכנה במניעת הטיפול, ומחליט החלטה העלולה לחרוץ את גורלו של אדם, בתהליך עצמו – קבלת החלטות על ידי אנשים בלתי מקצועיים בתחום הרפואי, תוך שאין ניתן כל פיתרון חלופי למי שנמנעת ממנו היציאה מרצועת עזה – יש משום הפרה של ההגנות והמעמד הניטרלי המוענקים עפ"י נורמות בינלאומיות לתחום הרפואי בזמן עימות.

30 מתוך: <http://www.haaretz.co.il/hasite/spages/993979.html?more=1>

31 שליטתה האפקטיבית של ישראל על עזה מתבטאת למשל בשליטה על מרבית מעברי היציאה מהרצועה, שליטה במרחב הימי והאווירי של הרצועה, שליטה על כניסת סחורות, דלק, שליטה על אספקת חלק מצריכת החשמל לרצועה, שליטה במרחם האוכלוסין הפלסטיני ועוד.

32 **UN Convention on Economic, Social and Cultural Rights (article 12, The Right to the Highest Attainable Standard of Health)**

33 יצוין כי לפני האינתיפאדה הראשונה פעלה ועדה רפואית, שהייתה מורכבת מרופאים פלסטיניים מפנים מרופא ישראלי, שהייתה דנה בהפניות החולים מרצועת עזה לישראל לצורך אבחון וטיפול רפואי. ועדה זו תפקדה היטב ורק המדיניות של הדרג המדיני לשלוט בפלסטינים ולהענישם על ההתקוממות העבירה בהדרגה את הכוח להחליט לידי קמ"ט כספים ולאחר מכן, כפי שאנו רואים, נוטרלו הרופאים וההחלטות עברו לידי פקידים וחוקרים.

גם לו הועסקו רופאים ע"י המנגנון הנוכחי, הרי שאלו היו מוצאים את עצמם בתוך מכשבלתי אפשרי של ניווט בין טובת החולים לבין האינטרסים ההפוכים של מעסיקיהם במערכת הביטחון. למעשה, במצב הנתון בעזה כיום, כל מנגנון סינון שהוא, בין שהוא בידי רופאים בין אם לאו, אינו כשר מבחינת האתיקה הרפואית, שכן מעצם הגדרתו הוא מותיר חלק מהחולים בלא טיפול רפואי, וזאת מטעמים שאינם רפואיים.³⁴

הפעלת לחץ על ארגון זכויות אדם רפואי

כאשר מדובר בחולים אשר הערעור על מניעת יציאתם לטיפול רפואי נעשה על ידי רל"א, דרשו השב"כ והצבא כי התיאום להגעה לתחקורים יעשה על ידי רל"א, אחרת – כך המת"ק – בקשותיו לא יטופלו כלל. בהיותה של רל"א ארגון זכויות אדם עצמאי סברנו שאין זה ראוי שתיאום החקירות יעשה על ידנו. בבסיס טענתנו זו, אשר נמסרה אף לשופטי בג"צ עמדו הטענות הבאים:

התחקור כפי שהוא כיום פסול: כפי שניתן להתרשם מעדויות החולים בנספח א', הרי שברבים מן המקרים החקירות אינן קשורות כלל להבטחת טיפול רפואי, כי אם לאיסוף מודיעין לצרכים הביטחוניים של השב"כ. השימוש בחולים ובארגון עצמאי לצורך איסוף מודיעין של גורמי ביטחון פסול בעיני העמותה מכל וכל ולכן אין אנו רוצים לשתף עמו פעולה.

פגיעה ביחסי האמון בין רופאים לזכויות אדם לחולים: עירוב העמותה בתיאום חקירות השב"כ הופך את רופאי העמותה ועובדיה, בעיני החולים, לחלק בלתי נפרד מן הממסד הצבאי והביטחוני, בשעה שהעמותה היא גוף עצמאי, מכל בחינה שהיא. ניסיון לשלב את העמותה בהליך עבודת השב"כ משבש את יחסי האמון חולה-רופא, העומדים בבסיס טיפול ראוי. כמו כן, ההליך מערער את הקשר בין החולה ובין עובדי העמותה, שברוב המקרים מהווים הכתובת האחרונה אליה יש באפשרותו לפנות, על מנת להבטיח נגישות לטיפול רפואי מידי, או לקבל ייצוג משפטי, אותו מבצעת העמותה.

תגובת בג"צ

רל"א עתרה לבית המשפט העליון בתאריך 8.11.2007, לאחר שפניותיה לשר הביטחון ולמתאם פעולות הממשלה בשטחים לא זכו לכל מענה עד ליום כתיבת שורות אלה.³⁵ לעתירה אשר ביקשה לאפשר יציאתם מעזה של אחד עשר חולים מעזה לצרכי טיפול רפואי דחוף, הייתה מטרה נוספת: לאסור על השב"כ להתנות את היציאה במסירת מידע ובשיתוף פעולה במסגרת ה"תחקורים הביטחוניים", ולאסור על השב"כ הכללת רל"א בתהליך.

34 על כך ראו בהרחבה, וינגרטן, מיכאל ווינגרטן, מירי, רל"א, **מדיניות ישראל במעבר ארז: גילוי דעת רפואי-אתי**, אוגוסט 2007. את נייר העמדה ניתן למצוא באתר האינטרנט של העמותה www.phr.org.il.

35 הפייה הראשונה נשלחה ב"3.12.2007. מכתב נוסף הועבר ב"11.12.2007. שתי תזכורת נשלחו בתאריכים 4.3.08 וב"20.3.08.

שלושה מבין החולים בעתירה העידו בפנינו שעברו "תחקור ביטחוני", בו נתבקשו לספק מידע בנושאים ביטחוניים ולהשליך על קרוביהם, כתנאי ליציאתם לטיפולים הרפואיים. בשני הדיונים שהתקיימו ב־12.11.2007 וב־19.11.2007, הסתפקו השופטים בכך שלרוב החולים נמצא פיתרון פרטני,³⁶ ונמנעו מהתייחסות ישירה לתופעת התחקור הביטחוני שמנהיג השב"כ במעבר ארז, כפי שתוארה על ידי העותרים, וכפי שהתבטאה גם בהליך המשפטי עצמו.

רופאים לזכויות אדם צרפה (במסגרת הודעת עדכון לבית המשפט מיום 14.1.2008) ארבעה תצהירים נוספים המתארים את אותה תופעה, וחזרה על דרישתה לסעד מבית המשפט בסוגיה העקרונית. בתגובה העיר בית המשפט: **"רשמנו לפנינו גם את דברי גורמי הביטחון, שאין עושים שימוש בחוליו של אדם כדי להשיג מידע בתחום הביטחוני"**.³⁷ בכך הסתפק בג"ץ בהערה קצרה המתבססת אך ורק על דברי השב"כ, שנמסרו בע"פ ולא בתצהיר, תוך התעלמות מעדויות שסתרו את הצהרת השב"כ.

אחריות ההסתדרות הרפואית בישראל

מאחר שהמדיניות המתוארת לעיל קשורה קשר קרוב כל כך לעניינים רפואיים, ונושאים בחובם מניעת גישה לטיפול רפואי זמין, מאמינה רל"א כי להסתדרות הרפואית בישראל אחריות להשמיע קול ברור המתנגד למדיניות זו.³⁸ מתוך שכן, פנתה רל"א להסתדרות הרפואית בישראל (הר"י) בתאריך 11.10.2007 בבקשה כי זו תיתן את התייחסותה לתופעת התניית היציאה לטיפולים רפואיים במסירת מידע בתחקורי השב"כ. פנייה זו נעשתה בתקווה שהר"י תתערב ותסייע במניעת תופעה זו. בתשובתה מיום 24.10.2007, הובטח כי הר"י "בוחנת ובודקת אפשרויות לגבי תכניות פעולה שונות". טיוטא מדו"ח זה גם היא נשלחה להר"י ואולם עד לכתיבת שורות אלו, לא הגיעה תגובתה.³⁹

תגובת רופאים לזכויות אדם

משלא זכתה לסעד מבג"צ נותרה רל"א עם הדילמה, האם לקחת חלק בתיאום התחקורים עבור החולים, מתוך ידיעה כי הדבר מהווה תנאי לטיפול בבקשותיה. ההחלטה שהתקבלה לעת היא הייתה לעדכן את החולים הרלבנטיים בדבר מהות התחקור ואופיו ולהשאיר את אפשרות הבחירה בידיהם. השיקול המרכזי שהנחה את רל"א בהחלטתה היה טובת החולה, מתוך כוונה למקסם את סיכוייו לצאת לטיפול הרפואי, ובה בעת לפעול נגד התחקורים.

36 פרט לפטירת חולה אחד בהמתנה להחלטת השופטים, אושרה כניסתם של חמישה חולים דרך מעבר ארז במהלך הדיונים. שלושה חולים נוספים יצאו לטיפולים רפואיים במצרים, עת נפרץ גבול רפיח בשלהי חודש ינואר 2008. שני חולים טופלו בסופו של דבר בעזה.

37 מתוך: בג"ץ 9522/07 עמותת רל"א נגד מפקד כוחות צה"ל בדרום, אלון פיקוד דרום. ראה החלטה מיום 28.11.2007 וכן פסק דין מיום 12.2.2008.

38 להרחבה בדבר מחויבותה של הר"י להתנגד לאופן בו מתנהלים תחקורי השב"כ, ראו להלן נספח ב' – חוות דעתו של דר' בוב ברשר.

39 פניית רל"א להר"י נשלחה בתאריך 18.5.08. תזכורת בנושא ביום 16.6.08.

פעילותה של רל"א בעבר כנגד עינויים כמו גם כנגד הפרות זכויות אדם אחרות התבססה על חשיפת העובדות וניסיון בלתי פוסק לשינוי המדיניות הפוגעת. הלחץ הנוכחי על חולים לשתף פעולה תוך שימוש במצוקתם ראוי לו שיאגד את הקהילה הרפואית כולה כנגדו משום פגיעה החמורה והרחבה במגוון זכויות אדם ביניהן כבוד האדם, הזכות לבריאות, והזכות לחופש מאפליה.⁴⁰ בדומה לפעילותנו במהלך שנות ה-90,⁴¹ עת הכחיש השב"כ את העובדה כי הוא מענה נחקרים פלסטינים, גם עתה אנו נתקלים בהכחשות השב"כ להתנהלות המתוארת בדו"ח. מטבע הדברים, רבים אכן מעוניינים בהשתקת הקול החושף. על כן חלק מהמאבק הינו בפרסום עדויות של חולים המצביעות על לחץ השב"כ.

40 ראו לעיל, *Universal Declaration of Human Rights*, adopted by the UN General Assembly (10 Dec 1948), Article 1,7,25.

41 על עינויים בשנות ה-90 ראו למשל: Ruchama, eds. *Torture: Human Rights, Medical Ethics and the Case of Israel*, Marton and Neve Gordon, London, Zed Books: 1995.

סיכום ודרישות רופאים לזכויות אדם

בחודשים שלאחר מתן פסק הדין בתחקירי השב"כ, שנמשכו ועדיין נמשכים, בניגוד לדברי השב"כ בפני השופטים באולם בית המשפט, נמשכו התחקורים. יתרה מזאת, הדרישות של חוקרי השב"כ מן החולים במהלך התחקורים נעשו, כך על פי עדויות החולים, בוטות, ישירות וגלויות יותר. מתמונת מצב זו עולה החשש, כי החלטת שופטי בג"צ להתחמק מפסיקה בסוגיה העקרונית של אופן התנהלות התחקורים, הובנה ע"י השב"כ כאור ירוק להמשיך במדיניותו, וביתר שאת.

עבור רבים מהחולים, היציאה לטיפול הרפואי היא שאלה של חיים ומוות. לאחרים זו שאלה של נגישות לטיפול להבטחת זכותם לבריאות החיונית ולהקלה על סבלם. בכל מקרה, חולה מוצא את עצמו במצב של חוסר אונים כשהוא ניצב מול חקירות של השב"כ ויודע שבריאותו וחייו תלויים בהיענות או באי היענות לדרישות החוקרים. עצם הסיטואציה של ניצול אנשים חולים הניצבים חסרי אונים מול דרישה להלשין, למסור מידע ולדווח על קרוביהם, מכריהם ואחרים, הינה בבחינת איום והפחדה בלתי נסבלים ומהווה בעיה מוסרית ממדרגה ראשונה.

הבעיות שתוארו פוגעים באמות המידה של המשפט הבנ"ל ושל האתיקה הרפואית, כמו גם באמות המוסר של החברה הישראלית ושל כל חברה בכלל.

עמותת רופאים לזכויות אדם דורשת כי:

1. לא ייעשה כל שימוש בצרכים הרפואיים של אוכלוסיית החולים בעזה לצורכי איסוף מודיעין של השב"כ.
2. יחזרו בהם השב"כ והצבא מדרישתם כי רל"א יתאמו את מועד תחקור החולים, כתנאי לטיפול בפניות.
3. הקהילה הרפואית בישראל וההסתדרות הרפואית בישראל יפעילו את השפעתם לביטול התנית היציאה לטיפולים רפואיים במסירת מידע ובשיתוף פעולה עם השב"כ במסגרת התחקורים שהוא מבצע לחולים במעבר ארז.

נספח א' – עדויות החולים

עדות 1

שם: א.

גיל: 26

מספר ת.ז. [REDACTED]

מצב משפחתי: רווק

תאריך לידה: [REDACTED]

כתובת: עזה, מחנה פליטים אלברייג'

משיחת טלפון ממספר חסוי נודע לי בעניין הטיפול בישראל, כי עליי להגיע למעבר ארז לחקירה אצל השב"כ הישראלי, לצורך כניסה לטיפול בבית החולים איכילוב בישראל.

התאריך הראשון לתחקור היה ב-25.2.2008 בארז, אולם הוא לא התממש נוכח תהלוכות שהיו ברחובות, ובפרט ליד המעברים, במחאה על המצב הקשה השורר.

התקשרתי למשרד התיאום הישראלי למספר 086741411 בזמן שהייתי במרחק של 100 מטר ממעבר ארז בנוגע לתיאום שלי, ונאמר לי: עליך לתאם עם רפעת מחסין, האחראי על התיאום ממשרד הבריאות היושב ב"מלון התקווה" ("פנדק אל-אמל") בעזה.

כעבור זמן מה, הודיעו לי ממשרד הבריאות ממספר חסוי, כי "עליך להתייצב במעבר ארז ביום שלישי, 18.3.2009, בשעה 12:00 בצהריים".

אחרי שמחסום ארז החיצוני 5X5 ("ח'מסה ח'מסה") הודיעו מ"הקונטיינר" (מקום מושבם של נציגי הקישור בצד הפלסטיני של מעבר ארז – הערת המתרגם) כי ישנה הסכמה לכניסתי פנימה, בשעה 12:30 בצהריים, ונכסתי אליהם לפגישה עם השב"כ הישראלי. לאחר בידוק לצורך כניסה ולאחר מסירת תעודת הזהות לגורמים שהיו במעבר, הושיבו אותי באולם ההמתנה למשך כחצי שעה.

לאחר מכן הגיעו שלושה בחורים, כלומר אנשי ביטחון ישראליים של השב"כ. אחרי שלקחו את תעודת הזהות, הם נכנסו פנימה, ואני נותרתי לשבת בחדר ההמתנה חצי שעה נוספת. נלקחתי לחדר הבידוק. צורת חדר הבידוק הייתה מזוהה מאוד: הוא הכיל כסא קטן, הרצפה מברזל וכשעמדתי, יכולתי לראות את הקומה התחתונה. לאחר בידוק מדוקדק והסרת הבגדים במלואם, לקחו את כל הניירות שהיו ברשותי. הכסף נשאר איתי.

נלקחתי למרתף מתחת לאדמה, דרך מעברים תת קרקעיים המגיעים לחדר של השב"כ, דרך פרוזדורים צרים שאורכם 130 מטר. לאחר שעליתי במדרגות בודדו אותי בחדר שגודלו קרוב ל-3x3, שבתוכו היה כיסא.

הוחזקתי בחדר לא יותר משעה. אחר כך הגיע אחד הפקידים והכניס אותי לשב"כ הישראלי.

התחקור החל בברכות. גילו של איש השב"כ נע בין 45 ל-50. אחר כך אמר: "תן לי מידע על א. באופן מלא ובמדוייק". לאחר מכן נמשכה השיחה איתו. ענית לו שאני סטודנט. איש השב"כ הוציא מתיקו הכחול סכום כסף בגובה 590 דינרים ירדנים. סכום הכסף היה בינוני. איש השב"כ אמר: "על מנת שתסיים עם תשלומי האוניברסיטה". כמובן שסירבתי לסכום הכסף.

לאחר מכן שאל אותי איש השב"כ: "האם אתה צריך ללכת לבית החולים?". ענית: "כן, אני רוצה ללכת לטיפול". אחר כך אמר איש השב"כ: "יותר טוב שתטופל במצרים". אמרתי: "הלכתי באופן בלתי חוקי למצרים כשנפתח המעבר. המצרים תפסו אותי באיסמאעיליה שבמצרים, הכניסו אותי לכלא והעבירו אותי לאל-עריש לטיפול בבית החולים הצבאי ע"ש מבראכ.

לאחר השיחה עם הקצין, הגיע איש שב"כ, שגילו 27 בקירוב ושאל: "האם אתה צריך לקבל טיפול בבית החולים?". השבתי: "נכון". אמר: "עליך להשיב על מספר שאלות". אמרתי: "בוא נשמע". אמר: "מי אתה מכיר מאנשי הכוח הביצועי במחנה פליטים אלברייג?". ענית: "אני מכיר אנשים בִּפְנִים, אך לא את השמות". איש השב"כ שאל: "מי האחראי הראשי באזור המרכז?". ענית: "אני לא יודע". אחר כך הוא דיבר בעברית, ואני לא הבנתי. אמר לי איש השב"כ: "אם אתה רוצה ללכת לבית החולים, קח את מספר הטלפון הנייד הפרטי שלי, תדבר איתי ותיתן לי מידע על אנשים". אמרתי לו: "זה לא מענייני לומר מה שאני יודע. אני רק מבקש לצאת לטיפול, לא יותר מזה. אני לא חייב לומר דבר על איש. אם אתה לא רוצה לעזור לי, פשוט תגיד לא. אני אעדיף למות בעזה, ולא לשתף איתכם פעולה באמצעות לחץ על חולה הזקוק לטיפול אצלכם". אמרתי: "אתם צריכים לדאוג לחולים, בהתאם לטענותיכם שאתם מדינה דמוקרטית". אחר כך הוא שאל אותי על השכנים שלי, על חבריי ולקח את מספר הטלפונים הניידים שלהם. הוא שאל על חבריי ועל מהות החברות בינינו. לאחר שיצאתי מחדר אחד לחדר שני, שאלו אותי פעם נוספת על חברים, שהוא הזכיר את שמם. פעם נוספת הציעו לי כסף והציעו לקחת את מספר הטלפון הפרטי של איש השב"כ. ישבתי בחדר. הקצין יצא למשך חמש עד עשר דקות. הוא שאל אודות שכנים, אודות אנשים נוספים והציע פעם נוספת לשתף פעולה. סירבתי. לאחר שחזרתי לחדר, חיכיתי שם חצי שעה. אחר כך באו שני אנשי ביטחון של השב"כ, נתנו לי את המסמכים ואת הז'קט. יצאתי לחדר ההמתנה בשעה 20:00 בערב. ביקשתי מסמך מהשב"כ, כדי שאף אחד מהחמאס או מהכוח הביצועי לא יתעסק איתי (כשישוב לעזה – הערת המתרגם). איש השב"כ סירב ואמר "אין". אחר כך נתן לי את תעודת הזהות ואמר: לך לעזה, ואנחנו ניידע אותך מה נעשה איתך".

לפני שעזבתי את המתקן של השב"כ הישראלי בארז, ישבתי אצלם ואמרתי להם שאני סובל לא רק מסרטן בלבד. אני סובל גם ממומים במפרק הברך. אני סובל מהם מאוד, במיוחד בתקופת החורף. קצין השב"כ הסתכל על הרגל. הסברתי לו ממה נובעת הבעיה ברגל שלי. אמרתי שהיה ריב בין

שתי חמולות: האחת משפחת אבו ג'בארה, והשנייה משפחת אבו חסין – ג'לק. לאחר שהתערבתי, על מנת לפתור את הסכסוך, אחד מהאנשים שרבו, הכה אותי בסכין שחיטה במפרק הברך. זה הביא לקרע בעורקים ובורידים, ולפצע עמוק בצד החיצוני של ברך ימין באורך של שמונה סנטימטר במפרק הברך. לאחר מכן התגלה גם שבר בברך, וכל הרגל גובסה למשך חמישה חודשים, ובנוסף ל־30 תפרים ברגל. אני כיום סובל בקביעות מכאב.

לסיום, אני מודה לרופאים לזכויות אדם.

תודה לכם מחולי רצועת עזה,

אשר מתפללים לאלוהים שיעזור לכם, כדי שתסייעו להם להבריא ממחלתם,

בשעה שבעזה נעדרת הקדמה המקצועית,

ובמיוחד נעדר פיתוח רפואי בחברה שלנו ברצועת עזה

אנו מודים לכם על המעקב שלכם אחר המקרים הרפואיים הקיימים ברצועת עזה. בשם חולי הרצועה, אנו מודים לכם על טוב מאמציכם להביאנו לטיפול.

החולה א.

המקום: רצועת עזה

(חתימה)

מספר נייד: [REDACTED]

[REDACTED]

עדות 2

אני החתום מטה/ ט.

נושא ת.ז. מספר [REDACTED]

אני נותן את תצהירי זה המצורף בזאת לאחר שתודרכתי על החוקים והזוהרתי מפני הפרתם ואני מצהיר כדלקמן:

אני תושב ג'באליה, באזור אל-צנטאוי, יליד [REDACTED].

בתאריך 15.5.2007 נפצעתי ממספר קליעים בשוק השמאלית, וזאת כתוצאה מהאירועים הפנימיים ברצועה.

הפגיעה גרמה לי לשבר כפול בעצם השוק התחתונה, וסיכנה את מצבי הבריאותי. כאחד מאנשי מנגנוני הביטחון הפלסטיני, הופניתי על ידי שירותי הבריאות הצבאיים ("אל-ח'דמאת אל-טביה אל-עסכריה") לבית החולים פלסטין במצרים בתאריך 1.6.2007. שהייתי שם כארבעה ימים, ובוצעו לי הבדיקות הרפואיות הנחוצות, וביניהן התקנת גבס עד מעל הירך, עם קיבוע של השבר בשוק. הרופאים שם החליטו בדבר הנחיצות לביצוע ביקורת חודשיים מאוחר יותר לצורך השלמת הטיפול.

בשל סגירת מעבר הגבול רפיח, לא יכולתי לנסוע למצרים לצורך השלמת הטיפול. על כן, הרופאים בעזה החליטו להפנות אותי לבית החולים אל-מקאצד בירושלים, ואני ביצעתי את כל ההליכים המבוקשים לצורך קבלת ההיתר לטיפול.

פעמיים קיבלתי תשובות שליליות מהצד הישראלי בחודש ספטמבר 2007, שמנעו את כניסתי לטיפול, ללא כל נימוק. בשל הסירוב השלילי, פניתי לוועדה הבינלאומית של הצלב האדום שבועה ובמקביל לעמותת רופאים לזכויות אדם לצורך קבלת עזרה להשגת היתר לטיפול. מספר שעות לאחר פנייתי, קיבלתי שיחת טלפון מאדם ששמו רן, שהציג את עצמו כעובד עמותת רופאים למען זכויות אדם.

רן ביקש ממני שאקבע זימון חדש לבית החולים, כדי שיוכל לעזור לי. בפועל קיבלתי תור שנקבע לתאריך 15.10.2007. מימוש התור יתאפשר בתנאי שאסכים להגיע לתחקור עם השב"כ הישראלי, ומסרתי לו (לרן - הערת מתרגם התצהיר), שאין לי כל מניעה לכך. נמסר לי על ידי עמותת הרופאים שעכשיו יתאפשר לי לקבל היתר לטיפול בתאריך 15.10.2007. בתאריך 15.10.2007, בסביבות השעה שמונה בבוקר, הגעתי למעבר ארז, ולאחר המתנה ארוכה, אשר במהלכה קיבלתי מספר שיחות טלפון מעמותת הרופאים מאדם ששמו "נעמי", הותר לי להיכנס, בסביבות השעה 15:30 בצהריים. בתום הליך הבידוק, נמסר לי שאין עבורי היתר ושעליי לשוב מחר לצורך קבלת ההיתר.

התקשרתי לנעמי מעמותת הרופאים וסיפרתי לה את אשר אירע לי, וסיפרתי לה שאי כניסתי ביטלה את זימון, שנקבע לי בבית החולים אל-מקאצד. היא הודיעה לי שהיא תסייע לי להשיג זימון חדש. בפועל, באותו היום בשעות הערב, קיבלתי שיחת טלפון ממנה, בה היא הודיעה לי שהיא השיגה תור חדש עבורי, וציינה שהשב"כ הישראלי יחקור אותי בעתיד.

ביום למחרת, בסביבות השעה 9:00 בבוקר הגעתי למעבר ארז, ובערך בשעה 11:30 בצהריים, נקראתי על ידי שני אנשים, שלקחו אותי לחדר, בו בוצע בידוק, שלאחריו הורדתי במדרגות לחדר מתחת לאדמה. ישבתי בחדר לבדי במשך 10 דקות, כשלאחריהן הועברתי למשרד שבו היה אדם שהציג עצמו כקצין שב"כ ישראלי, שדיבר בשפה הערבית, ואדם נוסף שדיבר רק בשפה העברית. אני לא יודע בכלל לדבר עברית.

עברתי חקירה על ידי קצין השב"כ, והשאלות היו כדלקמן:

ש: מהי סיבת פציעתך?

ש: כמה אנשים יש במשפחתה ובמה הם עובדים בפרוטרוט?

כמו כן, נשאלתי על חלק מקרוביי ובמיוחד בנוגע לאדם שעובד בוועדת ההתנגדות העממית, שאני לא רוצה לומר את שמו. באשר לשאלת קצין השב"כ אודות האיש הזה, התחלתי לענות תשובות שאינן נכונות לגביו, מפני שהוא אדם מבוקש בצד הישראלי.

קצין השב"כ הישראלי הודיע לי שהסיבה לאי מתן ההיתר לטיפול הוא שאני מכיר מישהו מההתנגדות.

בנוסף, נשאלתי האם אני מכיר אנשים מתנועת חמאס, שהם שכנים שלי? מסרתי שאיני מכיר אף אחד.

הוא אמר לי מילה במילה ובאופן ישיר שאנחנו אוספים מידע לפני שאנו מסמנים אדם מסוים. אני התפלאתי מאמירתו זו. הוא אמר לי באופן ברור שאם אני רוצה לספר על מישהו מתנועת חמאס או מאנשי ההתנגדות, תתקשר אלינו והוא מסר לי מספר (טלפון – תוספת המתרגם). סירבתי לקחת את המספר ממנו.

כמו כן, נשאלתי אודות בית החולים, שבו אקבל את הטיפול, ומסרתי שבאל-מקאצד שבירושלים. הוא אמר לי בתום החקירה, שנמשכה מ-11:30 בצהריים עד 14:00, שלא אקבל היתר לטיפול מפני שאני לא עוזר להם, בכך שקצין השב"כ אמר לי מילה במילה: "לא תוכל לקבל את הטיפול בתוך ישראל אם לא תוסיף לנו מידע". מסרתי לו שאני לא יודע שום דבר, ושמסרתי כל מה שאני יודע. הוא אמר לי שבעוד חצי שעה נבדוק אמיתות המידע שלך.

הוחזרתי אל אולם ההמתנה, וכעבור פחות מרבע שעה, קיבלתי מאחת החיילות שהיו נמצאות באולם ההמתנה את תעודת הזהות שלי ואמרה לי שעליי להביא זימון חדש לשבוע הבא, ולעשות תיאום חדש.

כשיצאתי מארז, התקשרה אליי נעמי מעמותת הרופאים וביקשה ממני להביא זימון חדש, ושהם יסייעו לי לקבל היתר. בפועל, קיבלתי מועד חדש לתאריך 12.11.2007, וכששלחתי את הזימון לנעמי, היא אמרה לי שאני אעבור תחקור שב"כ ישראלי פעם נוספת. הודעתי לה שאני לא רוצה לעבור תחקור שב"כ, ולא אגיע לארז פעם נוספת.

כרגע, אני סובל מבעיות רפואיות וזקוק להמשך טיפול דחוף מאוד. אם תימשך מניעת הרשויות הישראליות מלהיכנס לישראל לטיפול, ייגרם לי נזק גדול.

אני נותן את תצהירי המצ"ב מול עורכת הדין של המרכז הפלסטיני לזכויות אדם לצורך שימוש מול הגורמים הרלבנטיים עבור סיוע לי בטיפול.

אני החתום מטה/ ע.

ת.ז. מספר [REDACTED]

אני נותן את תצהירי זה המצורף בזאת לאחר שתודרכתי על החוקים והזהרתי מפני הפרתם ואני מצהיר כדלקמן:

1. אני תושב העיר ג'באליה, יליד [REDACTED], נשוי עם שתי תינוקות, עובד בכוחות הביטחון הלאומי הפלסטיני.
2. בתאריך 14.6.2007, במהלך האירועים הפנימיים ברצועת עזה בין פתח וחמאס, הייתי במשמרת בג'בל אל-כאשף, תקפו אותנו קבוצת חמושים מחמאס וירו פגז, שהביא לפציעתי בשוק שמאל. הם ירו קליעים באופן ישיר לכיוון שתי השוקיים שלי, וכתוצאה מכך נשברה לי השוק הימנית ונפגעתי באופנים שונים בשוק השמאלית.
3. פציעתי הייתה מסוכנת. שהייתי בבית החולים שפאא' במשך 23 יום, במהלכם הפצעים נוקו. אחר כך הופניתי בתאריך 5.7.2007 לבית החולים איכילוב בישראל ושהייתי שם במשך 70 יום. עברתי ניתוח כירורגי בשוק הימנית והותקנו פלטינות. בהמלצת הרופאים, נקבע לי מועד לשוב לבית החולים בישראל.
4. בבוקר יום 16.12.2007 קיבלנו טלפון מהקישור הפלסטיני, שהודיע על הסכמת הצד הישראלי לכניסתי דרך מעבר ארז, בהסתמך למועד הביקורת בבית החולים איכילוב, לאחר שהגשתי בקשה לתיאום בעניין זה. בסביבות השעה 12:00 נכנסתי למעבר עם אבי בתור המלווה שלי. עם סיום הליכי הבידוק מסרנו את תעודות הזהות לחלון וישבנו בחדר ההמתנה. בסביבות השעה 15:30 בצהריים, נתבקשתי לסור לחקירה אצל השב"כ. הכניסו אותי לחדר הבידוק הפרטי ונתבקשתי להסיר את כל הבגדים והנעליים. לקחו את הטלפון הנייד ואת מספרו, ואחרי כן ליוו אותי והלכתי דרך מעברים היורדים מתחת לאדמה. ישבתי בחדר ההמתנה במשך 5 דקות ואחר כך הכניסו אותי לחדר, שבו ישב החוקר מאחורי שולחן. הוא ביקש ממני לשבת והתחיל לשאול אותי על קורות חיי וביקש ממני את המסמכים הרפואיים. הוא אמר לי פתאום שכל המסמכים הרפואיים מזויפים, ושאל אותי אודות שם הרופא שכתב לי את חוות הדעת הרפואית. אמרתי לו שכל המסמכים הרפואיים מהימנים, ולא ייתכן שאזייף מסמכים שהודפסו בבית החולים איכילוב, ואני רשום אצלכם כמי שנכנס בחודש יולי דרך מעבר ארז לטיפול שם. זה ברור לכם. אחר כך הוא החל לשאול אודות אנשים שעובדים בגדודי אל-אקצא, ולומר שאני עובד איתם ולשאול אודות אנשים קרובים לי וקרובי משפחתי, שעובדים בגדודי שהדאא' אל-אקצא. אמרתי לו ש [REDACTED] [REDACTED], חבר של אשתי, שאיתו הלכתי לקבל את הטיפול הראשוני שנקבע לי, ו [REDACTED] [REDACTED], עציר לשעבר, ו [REDACTED] [REDACTED]. אחר כך, אמר לי החוקר שאני עובד בגדודי שהדאא' אל-אקצא, והכחשתי זאת. לאחר מכן הוא עבר לשאול שאלות אודות פציעתי, וכיצד

היא אירעה ואודות האירועים עם חמאס, ועניתי לו על כל השאלות. לאורך החקירה, הוא אמר לי שאני לא משתף פעולה ושאני משקר, למרות שעניתי על כל דבר לפני כן. בסוף החקירה הוא ביקש ממני לצאת מהחדר, ושהוא יתיר לי להיכנס לבית החולים איכילוב. חזרתי לחדר ההמתנה, וקראו בשמי ובשם אבי, ומסרו לנו לשוב לרצועת עזה. התנגדתי ואמרתי להם שהחוקר אמר לי שאני אכנס לבית החולים, אולם הם הקשיבו לי ויצאנו ממעבר ארז בסביבות השעה 18:30 בערב, ועד ליום זה אני נמצא ברצועת עזה והולך בסיוע קביים.

5. כשחזרתי לרצועת עזה פניתי לקישור הפלסטיני והם הודיעו לי שלא אוכל לעשות שום דבר. בסופו של דבר, פניתי לארגון רופאים לזכויות אדם, ושלחתי להם את כל המסמכים הרפואיים הנחוצים, לצורך ערעור על החלטת המניעה שלי מלעזוב את רצועת עזה לטיפול דרך מעבר ארז.
6. במניעתי מקבלת הטיפול בבית החולים איכילוב יש משום גרימת עוול ופגיעה בזכותי, בכך שהם אפשרו לי בהתחלה לקבל שם טיפול ומונעים ממני להשלים את הטיפול שלי, בניגוד להמלצות הרופאים של בית החולים הזה. הוא האשים אותי בזיוף, וזה גורם לי לנזק חמור.
7. אני נותן את תצהירי המפורט לעיל מול עורך הדין לצורך שימוש בו מול הגורמים הרלבנטיים ולצורך ביצוע כל ההליכים החוקיים הנדרשים לערוב להתרת כניסתי לטיפול בישראל, ולצורך שימוש בו מול בית המשפט העליון הישראלי.

אני הח"מ ר. ת"ז [REDACTED] ולאחר שהזוהרתי כי עלי לומר את האמת וכי אם לא אעשה כן, אהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק, הנני מצהיר בזאת כדלקמן:

1. הנני תושב העיר עזה – השיח' רדואן, יליד [REDACTED], נשוי ועובד כפקיד ממשלה ברשות הכללית למידע.

2. מאז חודש אוגוסט או ספטמבר 2007, התחלתי להרגיש כאבים בעצם ירך ימין מלמעלה, וכן כאבים קבועים ברגליים ובגב. בעבר, לפני כשנתיים, סבלתי מאותם כאבים אך לעיתים רחוקות. אז נטלתי משככי כאבים כטיפול בכאבים אלו, אולם בתקופה האחרונה החלו כאבים אלו להתגבר, והפכו לכאבים מתמידים, במיוחד בשעות הלילה.

בחודש אוקטובר נבדקתי ע"י רופאים בעזה, היכן שביצעתי צילומי רנטגן לירך ימין, ואז נתגלה כי ישנו גידול בחלק העליון של עצם ירך ימין, אך סוג גידול זה לא זוהה.

3. עפ"י המלצת הרופאים, הופניתי לביצוע בדיקת MRI, לשם אבחון המחלה, בבי"ח "אלרעאיה אלערביה" בעיר רמאללה בגדה המערבית, וזאת בשל היעדר האפשרות לביצוע בדיקה זו ברצועת עזה, ועל כן הגשתי בקשה לצד הפלסטיני, עפ"י תור לבדיקה שנקבע לי בבי"ח ברמאללה לתאריך 4/12/2007.

בתאריך 3/12/2007, נודע לי ע"י הצד הפלסטיני, כי הצד הישראלי הסכים לבקשה שהגשתי, וכי עליי לגשת למעבר ארז ביום שלמחרת.

4. בסביבות השעה 7 בבוקר, התייצבתי במעבר ארז, ביחד עם אמי "ח.", בהיותה המלווה שלי, וקיבלתי את האישור מהצד הפלסטיני.

לאחר חצי שעה נכנסנו אל תוך המעבר, ולאחר שעברתי את שלבי הבידוק, מסרתי את תעודת הזהות והאישור, אז השעה הייתה 8, והמתנתי באולם עד לשעה 14:00 אחה"צ.

בשעה 14:00 הגיעו אלי שני ישראלים בלבוש אזרחי, שהחזיקו בתעודת הזהות שלי, אחד מהם שאל אותי על שמי, ולאחר מכן נלקחתי לחדר בדיקה, היכן שנתבקשתי להוריד את המכנסיים והנעליים. כמו כן הקליטו את קולי, והובלתי דרך מסדרונים מתחת לאדמה, ושמו אותי בחדר המתנה למשך כ-20 דקות.

לאחר מכן, אחד משני הישראלים, הכניס אותי לחדר שהיה בו שולחן וכיסאות, והיו בה עוד שני אנשים, שביקשו ממני לשבת. הם החלו לשאול שאלות, שבהתחלה התייחסו אליי באופן אישי. לאחר מכן, הופתעתי בשאלה ששאל אחד מהם: "האם אתה מתכוון לנסוע לגדה ע"מ לעבוד עם אבו מאזן?".

בשלב מסוים, הפכו השאלות להיות שאלות על בני משפחתי, חבריי, ומספרי הטלפונים שלהם, שאלות אלו נענו על ידי באופן מלא.

לאחר מכן, קיבלה החקירה מפנה, כשהחוקר החל להפנות אלי שאלות על נטיותי הפוליטיות ועל אחי האסיר, גם על שאלות אלו עניתי.

לאחר מכן נשאלתי על ארגון "כתאא'ב שהדאא' אלאקצא", עניתי לו כי אין לי כל קשר עם הארגון, אך החקירה התמקדה בשאלה זו. אז החל החוקר להאשים אותי בשקר, ושנחננו ברצועת עזה לא מגיע לנו לחיות, וכי אם הייתה לו הסמכות היה מנתק את החשמל והמים, וגם מונע את כניסת האוכל לרצועת עזה.

אח"כ הודיע לי החוקר כי אין אפשרות להתיר לי כניסה למדינת ישראל, אך אמרתי לו כי אין לי כל כוונה להיכנס לישראל, אלא לרמאללה. אז הוא ענה "אין כל אפשרות שנאשר את כניסתך, וכי ענייני הביטחון זה בידיים שלנו, הואיל וכניסתך לרמאללה מחייבת מעבר דרך ישראל, ואני מצטער לא אוכל לאשר לך את זה", וזאת על אף שהוא עיין בכל המסמכים הרפואיים שלי, ועל אף שהסברתי לו את מצבי הרפואי. אולם הוא לא השתכנע על אף המסמכים, בטענה כי לא רואים עליי שאני סובל ממחלה כלשהי. אז עניתי לו כי המסמכים הרפואיים שברשותי מעידים על מצבי הרפואי, וזאת למרות שלא רואים עלי שאני סובל ממחלה כלשהי, וכי יציאתי לרמאללה הנה לביצוע בדיקה מסוימת לשם אבחון המחלה ממנה אני סובל, אך החוקר הפנה אלי האשמות כי שילמתי שוחד ע"מ להשיג את המסמכים הרפואיים שברשותי.

5. חקירת השב"כ נמשכה כשעתיים ורבע, ולאחר סיום החקירה, נתבקשתי לחזור לרצועת עזה. אז חזרתי לאולם, לקחתי את החפצים שלי, עזבתי אני ואמי את מעבר ארז, וחזרנו לעזה, השעה אז הייתה בסביבות 17:00 בערב.

6. לאחר שחזרתי לרצועת עזה, פניתי למשרדי העניינים האזרחיים, הסברתי להם את כל מה שקרה לי, אך הם ענו כי אין הם מטפלים בענייני חולים, לאחר מכן פניתי את עמותת "רופאים לזכויות אדם", אשר ערערה על החלטת הצד הישראלי למנוע ממני קבלת טיפול רפואי, והגישה בשמי עתירה לבג"צ בעניין.

7. הנני מגיש תצהירי זה בפני עורך דין, לשם שימוש בו בפני הרשויות המוסמכות, ולשם שימוש במלוא ההליכים המשפטיים הנוצצים, ע"מ לאפשר לי כניסה לגדה המערבית, ולשם הצגתו בפני ביהמ"ש העליון הישראלי.

יש לציין כי המועד החדש שנקבע לי לשם ביצוע הבדיקה הנו בתאריך 8/1/2008, וכי באם יימנע ממני ביצוע בדיקה זו, ייגרם לי נזק רב.

אני החתום מטה א, בעל ת.ז. [REDACTED]. אני מצהיר בזאת הצהרה בשבועה לאחר שהזרתתי בהתאם לחוק, על פי זאת אני מצהיר: נולדתי ב־1969, פועל, נשוי פלוס שניים וגר באזור [REDACTED].

מזה כשנה בערך נתגלה כי אני חולה בסרטן בלוטת הלימפות והתחלתי טיפול כימותרפי. אחרי קורס אחד שעברתי, הייתה לי רגישות בגוף ומצבי הבריאותי התדרדר, והועברתי לבית החולים איכילוב בתל אביב, וזאת בינואר 2007. קיבלתי טיפול ואחרי שמצבי השתפר, חזרתי לעזה להמשך הטיפול הכימותרפי.

בחודש ספטמבר 2007 נקבע לי תור בבית חולים תל השומר, אבל הרשויות הישראליות סרבו לתת לי אישור כניסה לישראל; כל זאת דרך קישור משרד הבריאות. נקבע מועד נוסף, כעבור עשרה ימים, ונדחיתי עוד פעם מבלי שצוינו הסיבות.

באוקטובר 2007 נקבע מועד חדש בבית החולים איכילוב בתל אביב וגם סרבו לתת לי אישור כניסה לישראל עבור הטיפול.

אחר כך פניתי לעמותת רופאים לזכויות אדם בישראל לעזרה בנושא זה ושלחתי להם את כל המסמכים הרפואיים הנחוצים. אחר כך נאמר לי על ידי העמותה שאחרי בדיקה עם הרשויות הישראליות הרלבנטיות, התשובה היא שאני מנוע מסיבות ביטחוניות.

לאחר שהראיתי להם שלא עשיתי שום פעולה המנוגדת לחוק שתגרום למניעת כניסתי לטיפול בישראל, הגשתי באמצעות העמותה עתירה לבג"ץ, כדי שיאפשרו לי להיכנס לטיפול בישראל.

באמצע נובמבר 2007 בערך קיבלתי טלפון מהעמותה והודיעו לי שהתקבלה החלטה חיובית מבית המשפט שתאפשר לי כניסה לטיפול בישראל. ביקשו ממני לפנות לקישור במשרד הבריאות הפלסטיני להגשת בקשה כדי להשיג אישור; וכך עשיתי: הגשתי בקשה, והעמותה המשיכה את הטיפול כדי להבטיח שהאישור יושג.

אחר כך הודיעו לי מהעמותה שנקבע לי תור חדש בבית החולים באיכילוב בתאריך 2.12.2007 בשעה 14:00 בצהרים, ושקיבלתי אישור כניסה לישראל לטיפול, וכי עלי לגשת למחסום ארז בתאריך זה עם כל הניירת הדרושה.

בתאריך 2.12.2007 ניגשתי בשעה 07:00 בבוקר אל מעבר ארז בלויית אחי [REDACTED], בן 36. בתום סיום הליך הבידוק, הכניסו אותנו לחדר פנימי, בערב בשעה 11:00 בבוקר. שם ניגשתי לדלפק, והגשתי להם את תעודת הזהות ותעודת הזהות של אחי [REDACTED].

בדקו את תעודת הזהות והאישורים ואחר כך שמו את האישור שלי בתעודה שלי וכך גם בקשר לאחי, ואחר כך אחד מהם בדק במחשב וביקש מאח שלי לשבת.

נשארנו כך בערך חצי שעה עד שבאו שני אנשים חמושים בלבוש אזרחי, אחד מהם קרא בשמי. הוא לבש ג'ינס וחולצה לבנה והוביל אותי לתוך מעבר, שבו באמצע היה שולחן שעליו מכשירים לבדיקה

ידינית. הוא התחיל לבדוק אותי, לאחר שהורה לי להוריד את החגורה, את המכנסיים ואת הנעליים. אחר כך התלבשתי ושמתתי את הדברים האישיים שהיו לי בכיס בשוק שחור, שנתנו לי. הפלאפון נשאר ביד שלי. אחד מהם שאל אותי על מספר הפלאפון שלי. מסרתי לו אותו. הוא התקשר אליו ואמר לי ש"אתה משקר, זה מספר לא נכון", וביקש ממני להתקשר למספר שלו 0548056328. מצאתי את המספר הזה במכשיר שלי לאחר שהחזירו לי אותו. הכניסו אותי לחדר קטן עם רצפת ברזל, משם התקשרתי אליו ואז הוא ענה וסגר את הקו.

הוציאו אותי מהחדר והובילו אותי במסדרונות עד שהגענו לחדר שנראה כמו חדר המתנה ששטחו בערך 4x3, בו היו שמונה כסאות, דלת סגורה, חלון מזכוכית מחזירה אור, ומזגן. הביאו לשם יחד איתי גבר חולה כבן 60-50. נשארתי שם בערך כחצי שעה.

הובילו אותי עוד פעם לחדר ששטחו בערך 4x4, שהיה בו שולחן עבודה עם מחשב, מולו ישב קצין בן 30 בלבוש אזרחי. לצידו ישב מישהו כמוהו והיו עוד שני כסאות ליד השולחן. ביקשו ממני לשבת על אחד מהם. הגבר שישב בקרבת השולחן החל לשאול אותי והשני החל לכתוב על המחשב.

השאלות היו רבו, ומתוכן אני זוכר: שאלות על מקום מגוריי, שאלות אישיות, על שמות האחים שלי, מקום עבודתם ומספרי הטלפונים שלהם, על האחיות שלי והבעלים שלהן, העבודה שלהם ומספרי הטלפון שלהם, על החברים שלי, על העבודה שלהם ועל מספר הטלפון שלהם; וכן מדוע הגשתי עתירה לבית המשפט העליון נגד מדינת ישראל, והוא שאל אותי אם אחי [REDACTED] המלווה אותי הוא מגדודי עז א-דין אל-קסאם, ושאל אותי אם אני מגדודי שהדאא' אלאקצא, ושאל אותי על שהדאא' אלאקצא באזור בני סהילה. הוא לקח ממני את הפלאפון והתחיל לבדוק את השמות שנמצאים בו והמספרים, ורשם את רובם על המחשב.

זה נמשך בערך שעה וחצי ואחר כך אמר לי "אתה חולה בסרטן, ועוד מעט זה יתפשט לך למוח, כל זמן שאתה לא עוזר לנו, או שתחכה למעבר רפיח". אמרתי לו "אין בעיה. זה הגורל שלי". תוך כדי השיחה, נכנס גבר שלישי, שגילו כארבעים, ואמר לזה שתחקר אותי: זהו, תן לו ללכת", ואמר לו "לא, זה גדודי שהדאא' אלאקצא". ואז אמר לו "אז לא, תחזיר אותו".

אחר כך נכנסו שני אנשי ביטחון שהביאו אותי בהתחלה, והחזירו אותי לחדר הקודם שהיו בו שמונה כסאות. נשארתי שם עד השעה 15:00 אחר הצהריים. אחר כך החזירו אותי לחדר הראשון עם הדלפק. אחד מהם נתן לי את הפלאפון שלי ואת השק השחור עם מה שהשארתי בתוכו. השעה הייתה בערך 15:00.

אחר כך נתנו לי את תעודת הזהות ואת היתר הכניסה וביקשו ממני ללכת לישראל.

דיברתי עם עמותת רופאים לזכויות אדם וסיפרתי להם מה קרה איתי, ושעכשיו השעה אחרי 15:00, ושהתור שלי בבית החולים נקבע ל-14:00, ושאלתי אותם אם יש טעם להיכנס לישראל.

בקשו ממני להמתין עדי שיתקשרו לבית החולים ויחזרו אליי. בערך ב-15:30 נודע לי מהעמותה שאין טעם לכניסתי, כי לא ניתן יהיה לקבל אותי בבית החולים. ביקשו ממני לחזור לעזה, עד שיסדרו לי תור ואישור חדשים.

חזרתי לעזה ועזבתי את המחסום בסביבות השעה 16:00.

לא הייתה כל סיבה או תואנה לאיחור שלי למועד שנקבע לי לבית החולים. אני בטוח שזה קרה במתכוון.

אני הח"מ, א., ת.ז. [REDACTED], לאחר שהוזהרתי כי עליי לומר את האמת וכי אם לא אעשה כן, אהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק, מצהיר בזאת כדלקמן:

1. אני תושב העיר ג'באליה, רחוב ק., סטודנט שנה שנייה להנהלת חשבונות למינהל עסקים באוניברסיטה האסלאמית בעזה.
 2. מאז חודש יוני 2007, התחלתי לסבול מבעיות רפואיות בקיבה ובמעיים, שבעקבותיהם פניתי למספר רב של רופאים בעזה, אך עד כה טרם אובחנה הבעיה רפואית ממנה אני סובל.
 3. בעקבות התדרדרות במצבי הבריאותי, נתקבלה החלטה במשרד הבריאות הפלסטיני להפנות אותי למחלקה הפנימית בבית החולים איכילוב, לשם אבחון המחלה.
 4. ביום 31.10.2007, בסביבות השעה 06:30 בבוקר, ניגשתי אני והמלווה שלי, אבי [REDACTED], אל מעבר ארז ונמסר לנו על ידי המרכז להפניית חולים השייך למשרד הבריאות, כי הונפק לנו אישור כניסה לישראל.
 5. בסביבות השעה 08:30 הותר לנו להיכנס לאולם שבתוך המעבר, היכן שמסרנו את תעודות הזהות ואת האישורים אשר קיבלנו בטרם כניסתנו לאולם, וחיכינו שם כשעה, מבלי שאף אחד יפנה אלינו, כשלאחר מכן, נמסר לי כי ישנו סירוב לכניסה ונתבקשתי לעזוב את האולם, מבלי שניתן הסבר לכך.
 6. מיד לאחר חזרתנו, פניתי אני ואבי אל הועדה הבינלאומית של הצלב האדום, וכן למרכז הפלסטיני לזכויות אדם, על מנת שיעזרו לי בעניין.
 7. ביום 2.11.2007 קיבל אבי שיחת טלפון מעמותת רופאים לזכויות אדם, מאדם בשם נעמי, שביקשה ממני להגיש את המסמכים לרשויות המוסמכות, על מנת לקבל אישור כניסה, וכי היא תעזור לנו בנושא.
 - לאחר יומיים קיבל אבי שיחת טלפון נוספת ממנה, והודיעה לו כי אין בעיה לקבל את האישור, רק שהשב"כ רוצה לחקור אותי, ואז הבעתי את הסכמתי והודעתי שאין לי כל התנגדות לעבור את החקירה המבוקשת.
 8. ביום 20.11.2007, בסביבות השעה 07:30, פניתי אני ואבי למעבר ארז, היכן שעברנו את אותם הליכים קודמים, ולאחר כשעתיים מכניסתנו לאולם, הגיעו שני חיילים שקראו לי ולקחו אותי לחדר בדיקות, היכן שביצעו בי חיפוש. לאחר מכן לקחו אותי לחדר אחר, בו חיכיתי כשעתיים, ואז הועברתי אל משרד, שכל הנראה היה משרד של השב"כ, שם היו שני אנשים, אחד מהם דיבר ערבית והשני דיבר עברית.
- החלו לשאול שאלות:

ש: לאן אתה רוצה ללכת? וממה אתה סובל? עניתי לו על השאלות.

ש: האם אתה מכיר מישהו מתנועת החמאס במשפחה? עניתי שאני לא מכיר אף אחד.

ש: האם אתה מכיר אנשים השייכים לחזית העממית או לפתח במשפחה? אז עניתי שאני מכיר בן אדם אחד במשפחה השייך לחזית העממית, ואז הופתעתי שהוא מכיר את הפרטים על משפחתו של אותו אדם.

ש: היכן אתה מתפלל? עניתי שאני מתפלל במסגד אבו אל-ח'יר באזור.

כמו כן נשאלתי על מספר אנשים, כמו א, מ, מ, מ, שכולם שייכים לתנועת חמאס. כל אדם שהכרתי מביניהם, השבתי ב"כן, אני מכיר".

החקירה נמשכה כחצי שעה, ולאחר מכן הועברתי לחדר שבו חיכיתי לבד כשעתיים. לאחר מכן הועברתי אל האולם, היכן שראיתי את אבי מחכה לי.

שוב ישבנו אני ואבי לחכות למשך זמן רב, עד אשר קראו לנו והחזירו לנו את תעודות הזהות, והודיעו לנו כי הם אינם מאשרים את כניסתנו.

יצאנו מהמעבר בסביבות השעה 19:00 בערב, ולמחרת יצרתי קשר עם נעמי מעמותת רופאים לזכויות אדם, וסיפרתי לה את כל מה שקרה לי. היא ביקשה ממני לקבוע תור חדש, על מנת להגיש בקשה נוספת.

את התור לבית החולים איכילוב קיבלתי ללא הגבלת זמן, ואז הגשתי את הבקשה לאישור כניסה לישראל ללשכת הקישור הפלסטיני, והודעתי על כך לעמותת רופאים לזכויות אדם.

ביום 17/12/2007 קיבלתי הודעה מהמרכז להפניות השייך למשרד הבריאות כי בקשתי נבדקת בצד הישראלי. אך עד לתאריך עריכת תצהיר זה, טרם נתקבלה כל תשובה בעניין.

כיום הנני סובל מבעיות רפואיות זקוק לטיפול רפואי דחוף, על מנת לאבחן את המחלה ממנה אני סובל, ולטפל בה בהקדם האפשרי.

זה המקום לציין כי המשך הסירוב של הצד הישראלי, לאחר כניסתי לישראל, לשם קבלת הטיפול, גורמת לי נזק רב, במיוחד בכך שמחלתי מונעת ממני להמשיך את לימודיי, עד כדי כך שנאלצתי להפסיק את הלימודים בסמסטר הנוכחי.

9. הנני מגיש תצהירי זה בפני עורכת הדין של המרכז הפלסטיני לזכויות האדם, לשם שימוש בו בפני הרשויות המוסמכות, ועל מנת לעזור לי בטיפול הרפואי.

אני הח"מ ב, נושא ת.ז. מספר [REDACTED] נותן תצהירי זה בשבועה, וזאת לאחר שהוזהרתי כי עלי להצהיר את האמת, וכי אהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק אם לא אעשה כן, ואני מצהיר בזאת כדלקמן:

1. אני תושב עזה, גר ברחוב [REDACTED] יליד [REDACTED], נשוי עבוד כפקיד עיתונאי באגודת העיתונאים הפלסטינאים.
2. בתאריך 27.8.2007, בהיותי סובל קשות מרשתית עין ימין, פניתי לרופאים ברצועת עזה, אשר החליטו שמצבי מחייב טיפול מהיר בחו"ל, ושבמידה ולא אקבל את הטיפול כעבור תקופה קצרה, לא ניתן יהיה לבצע כל פעולה כירורגית לעין. אין אפשרות לבצע את הניתוח ברצועת עזה.
3. בתאריך 12.9.2007 נקבע לי תור בבית החולים סנט ג'ון במימון כספי מאגודה רפואית בחו"ל. הגשתי בקשה לצד הפלסטיני לקבל אישור כניסה ממחסום ארז.
4. הודיעו לי מהרשות הפלסטינית בחצות בשיחה טלפונית שעלי להגיע למחסום ארז בשעה 08:00 בבוקר, וכי יש אישור ורישיון כניסה במקום. בבוקר בשעה 08:00 התייצבתי במחסום והרשו לי להיכנס. לאחר בדיקות כלליות במחסום, כשהגעתי לאולם המתנה, מסרתי את תעודת הזהות שלי, והמתנתי עד השעה 10:15. באותה עת ניגשו אליי שני אנשים בלבוש אזרחי והתלוויתי אליהם לבדיקה ביטחונית נוספת. לאחר שסיימו את הבדיקה לקחו אותי במעברים תת קרקעיים והושיבו אותי בחדר המתנה נוסף כמעט 45 דקות. ניגש אלי בחור וקרא לי לחדר אחר לחקירה. ביקש ממני לשבת, והציג עצמו בשם משה, והתחיל לשאול אותי אם היתר הכניסה מוצא חן בעיניי, והמשיך בשאלות אחרות בנוגע לעבודתי. השבתי לו שעיסוקיי אינם מעניינים אותי, והוא רק מעוניין לדעת מי הם אלה שיורים טילים. הוא שאל אותי על אנשים ואישים צבאיים בחמאס, ועבר לפלגים אחרים. השבתי לו שאיני מכיר אותם באופן אישי, ואין לי כל מידע עליהם, פרט לזה שמודיעים עליהם בשידורים או בעיתונים. הוא המשיך בשאלות על האירועים האחרונים בעזה, ושאל על פעילות אישית במסגרת זו. השבתי לו שאני פעיל באזרחות, במיוחד פעילות הקשורה למעמד האישה. לאחר כל תשובותיי הוא אמר לי: "אני רוצה לדבר איתך גלויות כשתחזור מיראד, בכדי לתהיה לך תדמית מקובלת בצד הישראלי. אני משאיר לך מספר פלאפון, וכשתחזור, תתקשר אליי, ואז יענה לך בחור בשם יוסף או משה. אחרי שתתקשר ונהיה בטוחים שחזרת בשלום, נדאג לך שתהיה עיתונאי עצמאי. אם תראה או תשמע על פעילות חבלנית נגד ישראל, תודיע לי מיידית ותעזוב את המקום". אינני מעוניין שתתקשר לי דברים כאלה. במקביל לאישור רפואי, אתה מבקש ממני דברים בלתי חוקיים. הוא השיב לי כבעט ואמר "אני מחליט וקובע את ההוראות, ותראה שאם תענה לדרישותיי, אני אתן לך להגיע לבית חולים איכילוב, אפילו ללא היתר, וניתן לך טיפול רפואי, ותשכח מבית החולים סנט ג'ון. הוא מסר שזה תלוי בהסכמתך לבקשותיי."

- ביקשתי שיאפשר לי להיכנס היום לבצע ניתוח בסנט ג'ון, וכשאני אחזור אתם איתך פגישה. הוא השיב שאין הוא יאשר זאת, כל עוד אין תשובה חיובית ממני.
5. נשארתי עד שעה 15:00 אחר הצהריים. הבחנתי שזמן הניתוח עבר ואני לא אספיק להגיע לניתוח, ואז עניתי לו שיש ארגון זכויות אדם שנמצא בתוך מדינת ישראל, שהם יעזרו לי להיכנס למדינת ישראל לקבלת טיפול. הוא לעג לי ואמר שהצבא הישראלי הוא שקובע מי נכנס ומי יוצא, וסיים את החקירה: "בתנאי שתיצור קשר איתי ותיתן תשובה חיובית לדרישותיי, ולא, לא תקבל שום טיפול רפואי, דבר שיגרום לאובדן ראייתך ותהיה עול על משפחתך וחבריך".
6. חקירתי נמשכה עד שעה 16:20 בערב. יצאתי מהחדר לאולם הראשי במעבר. קיבלתי את הציוד שהיה ברשותי, וחזרתי לרצועת עזה בשעה 17:10 בערב ממחסום ארז.
7. בעת שנכנסתי לרצועת עזה פניתי לאגודה הרפואית שמפנה לחו"ל, והסברתי להם את שעברתי במחסום ארז. הם ענו לי שהם אינם יכולים לעזור לי בנדון. פניתי לזלב האדום, שגם לא יכלו לעשות דבר. לאחר מכן פניתי לארגון רופאים לזכויות אדם, שפנו לשלטונות לברר מדוע נמנע ממני קבלת הטיפול על ידי הצד הישראלי, ושלחתי את על המסמכים הדרושים.
8. ניסיתי בשנית, והשגתי כיסוי כספי וזימון בתאריך 19.9.2007 ממרכז ההפניות במשרד הבריאות לטיפול בירדן. כל המסמכים נשלחו לבית החולים הירדני לקביעת מועד, והם נענו לבקשתי, ומסרו כי מצבי לא מאפשר דיחוי וכי עליי להתייצב מיידית. פניתי לקישור הפלסטיני והשלטונות הישראליים דחו את בקשתי למרות שיש לי אישור כניסה פלסטיני המאפשר לי להיכנס לירדן.
9. היות וסירבו לאשר לי את הטיפול, החמיר מצבי עד לאיום ממשי לאובדן הראייה סופי בעיני השמאלית, ובזאת יש משום אפליה לרעה הפוגעת בזכותי כאדם הזקוק לטיפול, וזאת למרות שלא עברתי על עבירה שתימנע ממני אותו.
10. אני נותן את תצהירי זה בשבועה בפני עורך הדין אשר ישמש את הרשויות המוסמכות לצורך נקיטת כל ההליכים המשפטיים המתחייבים לצורך כניסתי לטיפול בגדה המערבית, ולצורך השימוש בו בפני בית המשפט העליון הגבוה לצדק, וזאת אם ימשך האיסור בדבר זכותי לקבלת טיפול רפואי אשר יגרום לי נזק כביר בלתי הפיך.

אני א, נושא תעודת זהות מספר

בתאריך 14.1.2008 הלכתי לישראל לטיפול. בארז עברתי בידוק עד שהגעתי למקום שבו היה החייל. נתתי לו את תעודת הזהות ואת ההיתר ולאחר מכן אמר לי החייל "שב, אתה ומי שאיתך, כאן על הכיסא". ישבנו בערך 3 שעות ולאחר 3 שעות, הגיעו שני אנשים בלבוש אזרחי, ואמרו: "א". אמרתי: "אני". אמרו: "תביא את הניירות שלך", ולקחו אותי לחדר. בדקו אותי באופן מדוקדק מאוד, ולאחר שנבדקתי לקחו אותי למעבר תת קרקעי עם מדרגות ולעוד מעבר עם מדרגות, עד שהגעתי למבנה, ועלינו למעלה. אחר כך נכנסתי לחדר למשך 5 דקות, ולאחר מכן לקחו אותי לחדר בצד שני. נכנסתי לחדר, בו מצאתי גבר בגיל 40, קירח, שאמר לי "א. מה שלומך? ענית לי: "השבח לאל". הוא שאל אותי: "איך הבריאות עכשיו?". אמרתי לו: "יותר טוב, השבח לאל". הוא שאל אותי: "האם אתה נשוי?". ענית: כן, יש לי 5 ילדים, 3 ילדים ושתי בנות. אחר כך צחק ופתח את המחשב, וסובב את המסך לעברי, ושאל "של מי בתמונה הזו?" הסתכלתי, והשבתי: "זו תמונה של אח שלי". הוא שאל אותי "מה הוא עושה?" ענית: הוא מוכר גבינה. הוא אמר "אתה משקר", ואמר שהוא במטרה של החמאס. ענית: "כן, הוא היה מוכר פיצוחים ולאחר מכן מכר גבינה, אך זה לא הספיק עבורו. לאחר מכן הוא התחיל לעבוד במשטרת חמאס, מפני שיש לו 8 ילדים. הוא עבד כנהג". אחר כך, הוא שאל אותי: "מי נוסע איתו?" אמרתי לו שאני לא יודע. אני הולך מהבית למסגד. הוא שאל אותי: "האם אתה יודע מי מאצלכם עובד בחמאס?" ענית שאיני מכיר אף אחד, אני לבדי. אחר כך אמר לי: "אתה מקרה הומניטארי, אתה צריך לעזור לנו כדי שנעזור לך". אמרתי לו: האם אתה יודע ממה נפצעת? נפצעת כשהייתי בחווה. הוא אמר לי: "אני יודע, אתה רוצה לקבל טיפול בישראל, ואינך רוצה ללכת להניה שייטפל בך?". אמרתי: אני רוצה לקבל טיפול בישראל". לאחר מכן הוא הזכיר שני שמות של פלסטינים מאצלנו, ושאל: "האם אתה מכיר אותם?" אמרתי: "כן, הם שכנים שלי". אחר כך הוא שאל אותי מי עובד אצלכם בחמאס?". ענית לו שאיני יודע. אחר כך אמר לי: "לא תיכנס". אחר כך הוציאו אותי מהחדר לחדר אחר למשך 5 דקות. אחר כך לקחו אותי החוצה, ולאחר שישבתי 5 דקות, קרא בשמי חייל, ואמר: "עליך לחזור לעזה".

אני הח"מ ח, ת.ז. מספר [REDACTED]

אני נותן את התצהיר שלי הזו בשבועה לאחר שהזהרתי ועודכנתי בחוקים, ואני מצהיר כדלקמן:

1. נולדתי ב-[REDACTED], תושב בית לאהיא, באזור [REDACTED], דירה מספר [REDACTED], רווק, יוצא אוניברסיטה. כרגע מובטל. אני סובל מנכות בראייה מאז הילדות וחולשה בראייה, כתוצאה ממחלה תורשתית במשפחה. בעבר, נותחתי פעמיים (הוצאת נוזל הזגוגית) בבית חולים סנט ג'ון בירושלים בשנת 1985 ולאחר מכן בשנת 1997, אירעה לי היפרדות רשתית בעין ימין, והמצב הרפואית התדרדר לידי שטף דם בעין. לאחר מכן, איבדתי את הראייה בעין זו, ואני זקוק כיום להשתלת עדשה בעין שמאל.
2. בהתאם להמלצות הרופאים ברצועת עזה, השגתי התחייבות כספית בחודש אוקטובר 2007 עבור ביצוע הניתוח הזה במרכז הרפואי רמב"ם בעיר חיפה, נוכח היעדר זמינות הטיפול ברצועת עזה.
3. בתאריך 21.10.2007 קיבלתי זימון לבית החולים רמב"ם, והגשתי בקשה לצד הפלסטיני לצורך קבלת היתר כניסה לישראל לצורך הטיפול, אולם הצד הישראלי סירב את הבקשה. קיבלתי זימון נוסף לתאריך 28.10.2007, והגשתי בקשה בהתאם להליכים, ואולם פעם נוספת הצד הישראלי סירב לאפשר לי להיכנס לטיפול.
4. לאחר מכן פניתי לארגון רופאים לזכויות אדם בישראל. הם הודיעו לי כי עליי להגיע בדחיפות למעבר ארז לצורך הגעה לפגישה עם השב"כ הישראלי והתור נדחה, הן בפעם הראשונה והן בפעם השנייה. פניתי לארז ואחרי שעברתי את הליכי הבידוק, הובילו אותי אנשים ישראליים בלבוש אזרחי לחדר שבו משרד. קצין השב"כ ביקש ממני לשבת מאחורי השולחן, והחל לחקור אותי. החקירה נסבה סביב כל פרטיי האישיים. לאחר כן הוא שאל אם אני משתייך לחמאס. אמרתי לו שאין לי שום זיקה לשום ארגון. הוא אמר לי שיש ברשותו מידע שמאשר את השתייכותי לחמאס, אולם הכחשתי. הוא אמר לי שהוא הסכים עם אבא שלי שאעבוד איתם. אמרתי לו שזה לא יכול להיות, מפני שאבי חולה נפש, ולא יכול להיות שנוצר עימו קשר, ושנוכח מצבי הבריאותי, לא תוכלו להפיק תועלת ממני. הוא אמר לי "האם אתה רוצה משהו או צריך משהו?". אמרתי לו שאני רוצה ללכת לטיפול בבית החולים, ושאח שלי, מ, ילווה אותי. בסוף השיחה, הוא אמר לי שכל אדם שרוצה להיכנס לישראל, אין לו מנוס מלשבת איתנו, על מנת שנכיר אותו. הפגישה, שנמשכה בסביבות 20 דקות או חצי שעה, הסתיימה, והוא ביקש מאחד מהאנשים שהיו אצלו לקחת אותי אל מחוץ לחדר. הובילו אותי לאולם הראשי במעבר, ונתנו לי ולאח שלי, מ, את תעודות הזהות, וביקשו מאיתנו, לאחר המתנה של חצי שעה, לשוב לרצועת עזה. זה אירע בחודש נובמבר 2007.
5. המשכתי להיות בקשר עם ארגון רופאים לזכויות אדם, נוכח אי הסכמת הצד הישראלי לכניסתי לטיפול בישראל עד ליום זה, מתוך ידיעה שלא עברתי על אף עברה שמצדיקה את מניעת

הטיפול ממני, ובכך מסכנת את מצבי הבריאותי, שמתדרדר, כך שאאבד את הראייה בעין שמאל, שבה כמעט ואיני מסוגל לראות היום, באופן שבהמשך אאבד את הראיה באופן מלא. כעת הארגון שב ומערער על מנת לעתור לבית המשפט העליון הישראלי.

6. בחודש דצמבר 2007, הודיעו לי מארגון רופאים לזכויות אדם שהצד הישראלי הסכים לאפשר לי לנסוע למצרים, דרך מעבר ניצנה, לצורך הטיפול; אולם, אני סירבתי משום שלא הייתה ברשותי התחייבות כספית, ובנוסף נוכח היעדר יכולת כספית.

7. מספר בני משפחתי סובלים ברמות שונות מאותה בעיה, שאני סובל ממנה. הם אחיי [REDACTED], [REDACTED] ו [REDACTED], ואחיותיי [REDACTED] ו [REDACTED]. כיום כולם מסורבים על ידי הצד הישראלי מלקבל טיפול בישראל.

אני החתום מטה מ. בעל ת.ז. [REDACTED] אני מצהיר בזאת בשבועה לאחר שהוזהרתי.

נולדתי בשנת 1956, אני נשוי ואב לשניים. גר ברפיח במחנה הפליטים ב [REDACTED]. אני עובד ברשות הפלסטינית במשמר הלאומי בדרגת אלוף משנה. אני חולה במחלקת עורקי הלב בנוסף למחלת יתר לחץ דם וסוכרת. בחודש יולי 2007 התדרדר מצבי בעקבות התקשות העורקים, ולכן הוחלט לעשות לי צנתור לפני ביצוע ניתוח מעקפים. היות ואי אפשר לבצע את זה בעזה, הפנו אותי הרופאים לבית חולים בשכם ב-30.7.2007, כדי לבצע את הצנתור. פניתי דרך משרד הקישור במשרד הבריאות הפלסטיני עם כל המסמכים, כדי להשיג אישור מעבר לישראל לשכם. קיבלתי תשובה שלילית מהרשויות הישראליות ללא כל נימוק.

ב-30.11.2007, בשל התדרדרות נוספת במצבי, הופניתי לבית החולים אל-מקאד בירושלים, למחלקת ניתוחי לב, ונקבע לי תור לניתוח בתאריך 5.12.2007. בתאריך 12.11.2007 פניתי דרך משרד הקישור במשרד הבריאות לקבלות אישור מעבר לירושלים, דרך הרשויות הישראליות, וקיבלתי אישור.

בתאריך 5.12.2007 הגעתי למחסום ארז בשעה 07:30 בבוקר ואפשרו לי בסביבות השעה 09:30 להיכנס לתוך המחסום. בתוך המחסום, ולאחר הבדיקות, מסרתי את היתר המעבר ואת תעודת הזהות לחייל שישב בתוך חדר הזכוכית הממוקם בשער מספר 10. החייל ישב מול מחשב, ולאחר שבדק במחשב, אמר לי שעליי להמתין בחדר כדי להיפגש עם אנשי השב"כ הישראלי.

ישבתי וחיכיתי עד שעה 12:00 בצהריים בערך, ואז הופיעו שני אנשים בלבוש אזרחי והובילו אותי דרך אחד המעברים לחדר צדדי. שם, אחד מהם הורה לי להוריד את הבגדים שלי, כולל הבגדים הפנימיים. סירבתי ואמרתי להם שאם אתם מתנהגים כך כלפיי, בהיותי בדרגת אלוף משנה במשמר הלאומי הפלסטיני, כיצד אתם מתנהגים כלפי אזרח פשוט? בסוף לא הייתה לי ברירה אלא להוריד את הבגדים, וזאת לאור הלחץ של מצבי הרפואי הירוד והצורך הדחוף שלי בטיפול. בהיותי עירום, בדקו אותי בידיים ובאמצעות מכשיר בדיקה ידני, כולל במקומות הרגישים בגופי. זה נמשך בערך 20 דקות. לאחר מכן הורו לי ללבוש את הבגדים, והובילו אותי פעם שניה לתוך אחד המעברים, עד שהכניסו אותי לחדר שבו שני אנשים. לאחד מהם היה מחשב נייד, ועל אותו שולחן ישב איש ביטחון בלבוש אזרחי. ליד השולחן היו שני כסאות, וליד הדלת עמד איש בשחור בבגדים אזרחיים ליד השולחן השני, עליו היה מחשב רגיל.

קצין הביטחון שנזכר לעיל ביקש ממני לשבת מולו על כיסא והציג עצמו בתור קצין אבו רג'ב מהשב"כ הישראלי. הוא הודיע לי שהיתר המעבר שניתן לי היה ללא ידיעת השב"כ. השבתי לו שדבריו אינם נכונים כי כתוב על האישור "למרות שהוא מנוע יותר לו להיכנס לבית חולים בגדה המערבית", ושאי אפשר להוציא אישור כזה ללא ידיעתכם. הוא אמר לי שהייתי מבוקש במשך חמש השנים האחרונות על ידי הרשויות הישראליות, אבל בהתאם לשיחה שתהיה בינינו תחילת המפקדה אם להכניס אותי או לא להכניס אותי.

הוא שאל אותי כמה שאלות הנוגעות למצב הפנימי בעזה, ואמרתי לו שאני לא יודע בגלל המחלה שלי. אני זוכר שהשאלות האלה היו סביב הקשר שלי עם חמאס. הודעתי לו שאין לי קשר איתם. הוא שאל אותי על החברים שלי, ואז אספתי את הניירות של על מנת לעזוב את המקום, ואמרתי לו: שאם אתה רוצה להחליט על כניסתי למעבר דרך ישראל לבית חולים או למנוע אותי על בסיס שיתוף פעולה איתכם, אז אני לא אשתף פעולה אתכם. הוא ביקש ממני לשבת פעם נוספת. כאשר הסתיימה הפגישה אתו, הוא ביקש ממני לעזוב עם אנשי הביטחון שהובילו אותי לחדר הסמוך, ששטחו 3X5 מטרים, שבו יש משקד שצורתו T. בחדר ישב ליד מחשב קצין שב"כ בבגדים אזרחיים. הוא ביקש ממני לשבת והזמין לי כוס קפה ושאל אותי איפה אני עובד ברשות הפלסטינית, ושאל אותי על חלק מהידידים שלי: על מ. ועל ר. ענית לו ש"כן, אני מכיר אותם, כי הם ידידים שלי". הפגישה נמשכה עד השעה 14:00 בצהריים, ותוך כדי הוא ביקש ממני לעזוב את המשרד ולחכות בפנינת ההמתנה, למשך חצי שעה בערך. בסוף הפגישה הוא אמר לי לחכות בחוץ לתשובה.

איש הביטחון הוביל אותי לחדר ההמתנה שהיו בו שמונה כיסאות, פח זבל, חלון עם וילון. נשארתי שם חצי שעה בערך עד שהופיעו שני אנשי ביטחון, שהובילו אותי שוב פעם לחדר הזכוכית שנקרא שער 10. אחר כך, הובילו אותי למעבר שמוביל לעזה והודיעו לי שאין באפשרותי לעבור דרך ישראל, ושעלי לחזור לעזה, ולא יעזור אם אתנגד ואערער על כך. נאלצתי לגשת למעבר חיצוני בשעה 20:00 בערב, בתקווה שיתנו לי לעבור, אך ללא הועיל.

לאחר שנקבע לי תור חדש בבית החולים אל-מקצאד בירושלים ליום 25.12.2007, פניתי פעם נוספת למשרדי הקישור במשרד הבריאות להשגת אישור מעבר לישראל.

בתאריך 15.12.2007 התקשרתי לנעמי מארגון רופאים לזכויות אדם וסיפרתי לה כל מה שקרה לי, ושלחתי לה דרך הפקס את כל הניירת הדרושה בתקווה שתוכל לעזור לי.

בתאריך 24.12.2007, קיבלתי שיחה מפקיד משרד הקישור במשרד הבריאות הפלסטיני, שהודיע לי שהרשויות הישראליות דחו את בקשתי לאישור מעבר לבית חולים. ביום למחרת, התקשרתי לנעמי מרופאים לזכויות אדם והודעתי לה על הדחייה שקיבלתי. היא הבטיחה לי לפעול באופן חוקי מול הרשויות הישראליות הנוגעות בדבר.

כעבור יומיים, קיבלתי הודעה מנעמי, שהודיעה לי שרשויות הביטחון מסרבים לתת לי אישור מעבר. ביקשתי ממנה שהארגון יגיש ערעור לבג"ץ בשמי, כדי שאוכל לקבל אישור מעבר לבית חולים, מתוך ידיעה שדחיית הניתוח מרעה כל הזמן את מצבי הרפואי.

על כן, אני נותן את התצהיר הזה בשבוע לעו"ד המרכז הפלסטיני לזכויות האדם, כדי שישתמשו בו בפני בית המשפט הישראלי, כדי שאשיג אישור מעבר לבית חולים.

בשם האל הרחמן והרחום

פניתי לארז, לאחר שתואמה כניסתי, הלכתי אל נקודת הבידוק, ולאחר החיפוש, ישבתי בחדר. לאחר מכן הוכנסתי לחדר, שבו היו שני אנשים. הם ידעו את שמי, מקום מגורי, הכירו את מסמכיי הרפואיים ואת הטיפול הדרוש לי. שאלו אותי: "האם אתה מכיר את מ.?" האם אתה מסתובב איתנו? מי מסתובב איתנו? שאלו אותי על אדם או שניים נוספים, שאלו: "מי אתה מכיר מחמאס?", שאלו על שני שמות, שאחד מהם הכרתי, אך לא באופן וודאי. שאלו "האם הוא מכיר את מ.?". לאחר מכן שאלו: "מה אתה יודע על רן? האם אתה הכרת את רן מלפני כן?". עניתי. שאלו "מה הסיבה העיקרית שבגינה אתה רוצה להיכנס לטיפול?". עניתי "רק לטיפול רפואי". האם אתה מכיר אנשים ממשפחת נ.?" עניתי "לא מכיר". "האם אתה מכיר אנשים ממשפחת ח.?" עניתי: לא מכיר. אמרו לי, לא יכול להיות, הם גרים לידך ויש לכם קשרים איתם. אם לא תדבר אמת ותעזור לנו, לא נוכל להתקדם ולעזור לך". עניתי להם שוב, שאני לא מכיר אותם באופן אישי, וכי רק שמעתי עליהם מרחוק. החקירה נמשכה כעשרים דקות, כשלאחריה הוציאו אותי מהחדר, קיבלתי את תעודת הזהות, ומסרו לי כי עליי לשוב לעזה.

ע.

יום שני, 31.3.2008

מספר טלפון:

PHR-Israel report regarding the Israeli policy of putting pressure on Gazan patients to become informers for the Israeli GSS (General Security Services) agents, as a condition of leaving Gaza for their medical care

FORMAL ETHICAL OPINION

Given by Dr Bob Brecher

Reader in Moral Philosophy and

Director, Centre for Applied Philosophy, Politics & Ethics, University of Brighton, UK

Member, NHS South East Research Ethics Committee (UK) and Brighton and Sussex Universities NHS Trust Clinical Ethics Committee

Introduction

There are three areas that raise substantial moral issues.

1. PHR-Israel's policy regarding the co-ordination of patients' questioning.
2. The impact of the State of Israel's conduct on the extent to which medical and associated personnel are able to fulfill their ethical obligations to the patients concerned.
3. The position of the Israeli Medical Association regarding the matters detailed in the Report.

I shall comment on each in turn, with reference to the World Medical Association's International Code of Medical Ethics, as endorsed by the Israeli Medical Association.⁴²

IMA position paper: **Assurance of Medical and Health Services During the Armed Conflict between Israelis and Palestinians** (2004), para. 3: 'The IMA remains firmly committed to declarations of the World Medical Association and international agreements of which it is a signatory, including those related to the protection of human life.'

1. PHR–Israel’s policy regarding the co–ordination of patients’ questioning

The solution offered to the ‘dilemma’ identified in the Report (**The Response of the High Court of Justice**) is in my view ethically sound, indeed ethically mandated: faced by the GSS and army demand that PHR–Israel ‘coordinate the arrival for questioning of patients whose appeals against prevention of their exit for treatment’ in order that these ‘be dealt with at all’ (**The position of human rights organizations vis–à–vis this mechanism**), there is no ethical alternative to the decision ‘to inform the relevant patients about the nature of the questioning and (to) give them the option of choosing’ (**The Response of the High Court of Justice**).

2. The impact of the State of Israel’s conduct on the extent to which medical and associated personnel are able to fulfill their ethical obligations to the patients concerned

While noting that it is clear that the State of Israel’s conduct, and in particular that of its agent in this matter, the GSS, raises serious ethical, as well as legal, issues in respect of the State of Israel’s international obligations, I shall not comment directly on this matter, but only on its impact on medical personnel attempting to fulfill their ethical obligations to patients living in Gaza.

It is clear that the procedures detailed in the Report make it impossible for the relevant medical personnel to ‘act in the patient’s best interest when providing medical care’⁴³ and that they contravene the WMA code of ethics, which states that medical personnel must ‘not permit considerations of age, disease or disability, creed, ethnic origin, gender, nationality, political affiliation, race, sexual orientation or any other factor to intervene between my duty and my patient’.⁴⁴ Particularly relevant in this regard are the following “s of the Report, as attested by the Affidavits appended: **Step II: Consideration of the Request by the Israeli Coordination Committee**, para. 1; June 2007 — **Hamis Takes**

.World Medical Association International Code of Medical Ethics 43
.Ibid 44

Over the Gaza Strip: Policy Changes Regarding Civilians' Exit, para. 1; **July 2007: Emergence of Testimonies on GSS Questioning of Patients**, para. 5; **October 2007: Institution of GSS Questioning at Erez Crossing**, para. 2; and **Questioning as an "Invitation" for Arrest**.

It is clear that certain acts of the GSS constitute inhumane and degrading treatment, and in some instances may amount to torture, as indicated in the Report. I shall comment below on the IMA's failure to respond to PHR-Israel's request that it 'express its opinion on the phenomenon by which exit for medical treatment is made contingent upon submitting information in GSS questioning' ("Questioning as an Instrument of Torture, para. 4).

3. The position of the Israeli Medical Association regarding the matters detailed in the Report

(a) It is clear from the Report that the IMA is violating its own principles, as enunciated in its 2004 Position Paper and its attendant Declaration by its President, Dr Blachar Yoram.

(b) It is clear from that Position Paper both that the IMA, despite its claim (see para. 3) fully to endorse the WMA's code of ethics, fails in certain respects clearly to do so; and furthermore, that the IMA is committed to positions that contradict each other.

(a) The IMA 'reasserts its conviction that life is a supreme value, together with its commitment to this value with respect to each and every individual, regardless of differences in race, religion or nationality';⁴⁵ and it 'views the provision of medical and health care services to the civilian population and treatment of the wounded and injured as an integral part of its commitment to the preservation of human life'.⁴⁶ Together with para. 3, these declarations require the IMA to do whatever it can to ensure that Gazan civilians who require treatment unavailable in Gaza on account of Israel's blockade receive it outside Gaza; and to ensure that such civilians are not blackmailed, terrorized, subject

.IMA position paper, para. 2 45
.Ibid., para. 4 46

to inhumane and degrading treatment and possibly even tortured by the GSS, an arm of the State of Israel of which members of the IMA are citizens and for whose policies as they impact on their own professional practice they bear a particular responsibility.

The fourth paragraph of the IMA position paper 'expresses its satisfaction with the Israeli Defense Forces' acknowledgement ... of its commitment to the continued assurance of these [para. 4], medical and health services, even in a period of armed conflict'.⁴⁷ Unless, therefore, it is of what would be the highly eccentric view that the GSS and the IDF are unrelated, then, on the evidence presented in the Report, this paragraph, simply contradicts the second and third commitments quoted above. Not to rescind it constitutes in my view a grave ethical failure. Furthermore, the IMA also 'calls upon the Israeli Defense Forces, in the context of this [para. 5] commitment ... to take all possible action to ensure the continuation of essential medical services in general, and hospital services in particular, including those in areas of fighting'.⁴⁸ Its continued acquiescence in the GSS practices detailed in the Report amounts to a withdrawal of this call and makes a mockery of its Declaration that 'We hereby declare that our obligation as doctors and as human beings to the people of both nations [Israeli and Palestinian] takes precedence over any dispute or confrontation'⁴⁹ (my emphasis).

It is my view that, as representative of the Israeli medical profession, the IMA is acting unethically in refusing to express an opinion on GSS practice and/or the policies of the State of Israel in respect of the medical treatment of the citizens of Gaza, let alone in failing to take practical steps to put an end to these. That refusal also contradicts its claim that 'The IMA supports all medical teams engaged in the saving of human life and treating the victims of this conflict ...'⁵⁰ insofar as the various activities of PHR-Israel in assisting citizens of Gaza to obtain the medical

.Ibid., para. 5 47

.Ibid., para. 6 48

.Declaration, Dr. Blachar Yoram, President of the IMA, para. 2 49

.Op. cit., para. 9 50

treatment they need are consonant with its being regarded as such a team. It may or may not be the case that the ethical failure of the IMA in these regards is to be explained, at least in part, by the shortcomings of the 'Assurance' of its Position Paper.

- (b) Para. 11 of the IMA Position paper 'denounces any unnecessary restriction, obstruction or attempt to interfere with the activities of medical personnel in the course of their professional duties'; and the third paragraph of its Declaration states that 'We strenuously condemn any restriction, constraint, or attempt to hinder the work of medical teams in the performance of their professional duties, which is not necessitated by the realities of the situation'. These wordings are quite unlike anything to be found in the WMA's code of ethics (or, for that matter, in the codes of ethics of the American or British Medical Associations). Standard codes of medical ethics admit of no exception to 'providing competent medical service in full professional and moral independence'; nor, as has already been noted, may 'considerations of age, disease or disability, creed, ethnic origin, gender, nationality, political affiliation, race, sexual orientation or any other factor to intervene between my duty and my patient'.⁵¹ The IMA says nothing about who is to decide what is 'unnecessary' and what is not, nor about the relevant criteria of necessity; the 'realities of the situation' are left similarly undetermined. It is unlikely in the extreme that these grave ethical shortcomings are the result of poor phrasing or careless editing, and one has therefore to conclude that these wordings are fully intentional. In that case, the IMA's continuing silence about the situation described in the Report is not difficult to explain; it remains, however, ethically unjustifiable.

Finally, I note that para. 13 of the Position Paper, which states that the 'IMA is aware of the need to strike a balance between the assurance of medical and health services and the need for security', has, like those discussed in the paragraph above, no equivalent in the WMA code of ethics. At the same time this

.World Medical Association International Code of Medical Ethics 51

paragraph both lends credence to the supposition that the IMA's refusal to take an ethical stand in this matter is quite deliberate and flatly contradicts paras. 2 and 3 of the same IMA Position Paper, as quoted earlier.

Conclusion

The ethical principles governing the practice of medicine, whether in London, New York, Guantanamo Bay, Baghram, Tel Aviv, Jerusalem or Gaza, require medical personnel to serve the needs of their civilian patients. These principles are no different from those governing our relations quite generally, and may be understood as appropriate variants of the Kantian injunction that 'all rational beings stand under the law that each of them is to treat himself and all others never merely as a means but always at the same time as ends in themselves'.⁵²

The practices of the State of Israel, as carried out by the GSS, relating to the conditions under which medical treatment may be given to or withheld from civilians living in Gaza contravene these principles. It is the ethical duty of the IMA and its individual members to take all possible steps to end a state of affairs that prevents its members from fulfilling their ethical responsibilities as medical personnel. These include both those requested by PHR-Israel and the revision of those of its own positions that run counter to its international commitments and obligations and/or contradict each other.

REFERENCES

Israeli Medical Association Declaration (2004): available at www.ima.org.il/en/CategoryIn.asp?id=27&tbl=tblInternationalRelation2004&level=4; accessed 19 June 2008.

Israeli Medical Association Position Paper: Assurance of Medical and Health Services During the Armed Conflict between Israelis and Palestinians (2004): available at www.ima.org.il/en/CategoryIn.asp?cat1=18&cat2=20&id=20&tbl=tblInternationalRelation2004&level=3; accessed 19 June 2008.

[Immanuel Kant, Groundwork of the Metaphysics of Morals, p. 41 [4:433 52

Kant, I., *Groundwork of the Metaphysics of Morals*, ed and trans. Gregor, M. (Cambridge: Cambridge University Press, 1998 [1785]).

World Medical Association International Code of Medical Ethics (2006): available at www.wma.net/e/policy/c8.htm; accessed 19 June 2008.

תגובת משרד ראש הממשלה

משרד ראש הממשלה
Prime Minister's Office

האגף לפניות הציבור
Public Affairs Department

י"ז באייר תשס"ח
22 במאי 2008
מספרנו : 52598

באמצעות פקס : 03-6873029

לכבוד
מר רן ירון
עמותת רופאים לזכויות אדם
רחוב גולומב 52
תל אביב-יפו 66171

שלום רב,

הנדון: התייחסות השב"כ לדו"ח עמותת רופאים לזכויות אדם

בהמשך למכתבכם מיום 18 במאי 2008, להלן התייחסות הגורמים הרלוונטיים:

- על מנת שניתן יהיה להתייחס באופן רציני ויסודי למקרים פרטניים הנזכרים בטיזת הדו"ח שצורפה למכתבכם, הינכם מתבקשים להעביר אלינו את פרטי המתלוננים (אשר נמחקו משום מה בנספחים שצורפו לטיזת הדו"ח). למותר לציין כי לאחר השלמת הפרטים החסרים על ידכם, יידרש לנו עוד פרק זמן סביר לצורך בדיקת הטענות וגיבוש המענה.
- באשר להליך העבודה הכללי בנושא זה, כפי שהובהר לכם לא אחת בעבר, השירות נדרש מידי יום לאבחון ביטחוני של תושבי רצועת עזה, המבקשים להיכנס לישראל על רק חומניטארי.
- כניסתם לישראל של מרבית המבקשים, בדגש על כאלה הזקוקים לטיפולים רפואיים מצילי חיים, מתאפשרת בסופו של הליך האבחון, מבחינתו של השירות, למרות הנסיבות הביטחוניות המורכבות השוררות ברצועת עזה, ועל אף שלל דוגמאות המעידות על ניצול כניסות אלה לקידום מהלכי טרור.

להלן שתי דוגמאות מיני רבות:

1. במאי 2007 נעצרו במעבר ארז 2 מחבלות מתאבדות, אשר קיבלו אישור כניסה אותנטי לישראל על רקע רפואי כוזב, ותכננו לבצע פיגוע התאבדות כפול בתל-אביב ובנתניה.

2. ביוני 2005 נעצרה במעבר ארו מחבלת מתאבדת, כשעל גופה חגורת נפץ, לאחר שהייתה אמורה להיכנס לישראל למטרת ביקורת רפואית. הוברר כי נשלחה על ידי תשתית שהדאא אלאקצא במטרה לבצע פיגוע התאבדות בבית חולים בישראל, תוך ניצול אישור המעבר לצרכים רפואיים שהונפק עבורה.

- יובהר, למען הסר ספק, כי השירות אינו מתנה קבלת היתר כניסה לישראל לצורך הומניטארי, בנכונות המבקש למסור מידע כלשהו, למעט מידע מהימן אודות מצבו הרפואי.

- הליך האבחון, שחלק ממנו הינו התחקור הביטחוני, הנו הליך מקצועי אשר נועד להעריך את מידת המסוכנות הנשקפת מן המבקש. עמדת השירות נקבעת בכל מקרה קונקרטי תוך עריכת איזון ראוי בין הערכת המסוכנות לבין הצורך הרפואי, כאשר הדילמה הנובעת מהתנגשות אינטרסים זו – ברורה לכל.

- בקרב גורמי השירות העוסקים בנושא ישנה מודעות עמוקה להיבט זכויות האדם, ובראשן הזכות לחיים, הכרוך בו. בהתאם לכך, מתבצע כל העת תהליך הטמעה של היבט זה, כמו גם תהליך ייעול של נהלי העבודה הפנימיים הנוגעים לטיפול בבקשות.

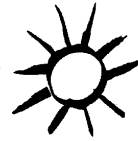
- יתרה מכך, מפאת החשיבות הרבה המיוחסת בשירות לעיסוק בנושא זה, נדרשים אליו באופן שוטף מנהלים בכירים בשירות, ואף ראש השירות עצמו.

- יצוין עוד, כי הטיפול בסוגיה זו הינו טיפול רב-מערכתי, שהשירות הינו רק אחד הגורמים הנוטלים בו חלק, אך אינו הגורם היחיד. ניתן להזכיר, בהקשר זה, למשל, את סוגיית הצורך בליווי האמור להינתן על ידי גורמים אחרים, ביחס למבקשים שהסיכון הביטחוני הנשקף בעניינם מחייב ליווי כזה כתנאי לכניסתם לארץ. אותם גורמים נמנעים, פעמים רבות, מהענקת הליווי, באופן המונע בפועל כניסתם של מבקשים, שכניסתם לישראל אושרה מבחינת השירות ברמה העקרונית.

נדגיש כי פניות לשירות הביטחון הכללי יש להעביר בצינורות העבודה המקובלים, קרי, באמצעות לשכת ראש הממשלה.

לידיעתך.

בכבוד רב,
ב/ רו"ט
שושי גולן
האגף לפניות הציבור

"אשמור אותם מכל רע ועוולה"

שביעות היסוקרט

1.6.2008

לכבוד,
גבי שושי גולן
האגף לפניות הציבור
משרד ראש הממשלה
באמצעות פקס 02-6705475

שלום רב,

הנדון: התייחסות שירות הביטחון הכללי לדו"ח עמותת רופאים לזכויות אדם
שלך מיום 22.5.2008

בהמשך לתשובתכם מהתאריך שבסמך, ברצוננו להביא לידיעתכם, כי עניינם של 6 חולים, שעדויותיהם מופיעות בדו"ח המדובר בפרק הנספחים, נדונו לא מכבר בעתירות, שהגישה עמותת רופאים לזכויות אדם לבג"ץ.

לפיכך, ניתן לעיין בפרטיהם האישיים של החולים, כמו גם באותן עדויות המופיעות בדו"ח שהועבר לעיונכם, בעתירות הבאות:

- א. בג"ץ 9522/07-מקרה אחד
- ב. הודעה משלימה לבג"ץ 9522/07 – ארבעה מקרים
- ג. בג"ץ 4503/08 – מקרה אחד

אם ברצונכם להעביר תגובתכם, אנא עשו כן לא יאוחר מיום 9.6.2008.

בברכה,
כ' י"ז
רן ירון
רופאים לזכויות

העתק:

רס"ן קובי גרצולף, עוזר מתאם פעולות הממשלה בשטחים, באמצעות פקס 036976306

ב' בסיון התשס"ח
05 ביוני 2008
מספרנו : 52598

לכבוד
מר רן ירון
רופאים לזכויות אדם
ג'ולומב 52
תל אביב-יפו 66171

שלום רב,

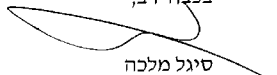
הנדון : זוח עמותת רופאים לזכויות אדם

בנוגע למכתבך בנדון, להלן התייחסות השב"כ:

"בהמשך למכתבכם מיום 1 ביוני 2008, במסגרתו שבתם ונמנעתם מפירוש שמותיהם של המתלוננים – נמצאו למדים, כי עניינם נבחן במסגרת עתירות שהוגשו לבג"ץ.

לפיכך, נבקש להפנותכם להודעות שהוגשו – כך יש להניח – מטעם המדינה במסגרת הדיונים בעתירות אלה, בהן הועברה, לאחר בדיקה, התייחסות לכל אחד מן המקרים".

בכבוד רב,

סיגל מלכה
רכזת בכירה פניות הציבור

מדינת ישראל
משרד הביטחון

תיאום הפעולות בשטחים
ענף אג"מ
טל': 03-6977465
פקס: 03-6977689
כל 141655 -
א' בסיוון התשס"ח
4 ביוני 2008

עמותת רל"א – מר רו ירנו

הנדון : דו"ח רל"א בנושא תחקורי השב"כ במעבר ארז- התייחסות
מתפ"ש

1. דו"ח עמותת "רופאים לזכויות אדם" בנושא הנדון, הועבר לעיוננו.
2. מעיון מעמיק בדו"ח, ניתן להצביע על אי דיוק בחלק מהנתונים ובאופן הצגת הסוגיות והטענות הנלוות.
3. להלן התייחסותנו ותגובתנו לסוגיות המהותיות המופיעות בגוף הדו"ח בחתך הטענות השונות:
א. הטענה - (פרק המבוא, עמ' מס' 1) "מערכת הבריאות ברצועת עזה איננה יכולה לספק מענה סביר לטיפול רמאי לתושביה...":

התייחסות:

1) ככלל במערכת הבריאות ברצועת עזה קיימים פערים (כ"א, תקציב ציוד וכו') המקשים על תפקודה בשוטף. הטלת האחריות על מצב מערכת הבריאות הפלסטינית בכלל וברצועת עזה בפרט, על ישראל, אינה עניינית, ומטעה.

2) יצוין, כי מאז אוקטובר 1994, במסגרת הסכמי הביניים, הועברה לפלסטינים אחריות ואוטונומיה מלאה בנושאי בריאות ברצועת עזה. בהתאם, הקו המנחה את מדיניות ישראל בסוגיה זו, הוא שלא להתערב בשיקול הדעת הפלסטיני, כל עוד הדבר אינו פוגע באינטרסים ביטחוניים מובהקים.

3) מדינת ישראל אינה מונעת יציאה של נציגים מתחום הרפואה להשתלמויות מסיבות שאינן ביטחוניות.

4) בנוסף, ההליך הבירוקרטי המתואר בדו"ח, שעל החולח הפלסטיני לעבור בדרכו לקבלת היתר כניסה לטיפול רפואי, הינו מעוגן בהסכמי הביניים, ומשקף את אותו רציונאל, של שימור האוטונומיה הפלסטינית בנושאי בריאות. יש לזכור, כי הכספים אשר משמשים למימון הטיפולים הרפואיים להם זוכים הפלסטינים המקבלים את אישור הרשות הפלסטינית, הינם כספים של הרשות עצמה, אשר באחריותה לתעדף את התקציב הפלסטיני, ובתוך כך את תקציב הבריאות. על כן, נכון שהיא תהיה זו שמאבחנת את המקרים, ובוחרת למי לאשר הפנייה לטיפול בישראל ולמי לא, ללא מעורבות ישראלית.

5) באשר לטענה לפיה, ישראל מונעת הכנסה של ציוד לטיפול בהקרנות וחומרים איזוטופיים, נבקש להסב את תשומת ליבכם (כפי שכבר נעשה לא פעם, לרבות במסגרת תשובות המדינה לעתירותיה של האגודה לכג"ץ), כי ישראל מתירה את הכנסתו של ציוד וחומרים כאמור, אך זאת רק בכפוף לתיאום פרטני, כאשר ניתן לחבטיח במידה רבה של וודאות כי אותם חומרים מסוכנים לא ישמשו (כפי שקרה בעבר), לשימושי טרור, ולראיה, מכשירי MRI ומאיץ קווי הוכנסו לרצועה לפני 5 שנים וחומרים איזוטופיים הוכנסו לפני 3 שנים. פער, שאכן קיים, הוא דווקא בסגל רפואי מקצועי הנדרש להפעלת מערכות אלו. כפי שכבר אמרנו, האחריות בנושאי בריאות ברצועה הועברה כבר לפני 14 שנים לידי הרשות הפלסטינית, וזו היא שלא השכילה לחצויה עובדים להשתלמויות, הכשרות והתמחויות מקצועיות בנושא.

ב. הטענה - (פרק א' עמ' מס' 1) "מדיניות ישראל לצמצום אספקת הדלקים והחשמל משבשת את עבודת בתי"ח והמרפאות:

התייחסות:

1) החלטת הקבינט המדיני-ביטחוני שהתקבלה ביום 19.9.07, אשר התוותה את מדיניות הצמצום של ישראל ביחס לאספקת הדלקים והחשמל לרצועת עזה, התקבלה על רקע השתלטותו האלימה של ארגון החמא"ס על שטח רצועת עזה בחודש יוני אשתקד, המשך פעילות הטרור ברצועה, וירי התמ"ס הבלתי-פוסק מהרצועה לעבר ישראל.

2) בהחלטה נקבע, כי המגבלות יוטלו לאחר בחינה משפטית, ותוך התחשבות בתנאים ההומניטאריים השוריים ברצועה, בכוונה לחימוע ממשבר הומניטארי.

3) מדיניות צמצום הדלקים בה נוקטת ישראל כלפי רצועת עזה, נבחנה על ידי בית המשפט העליון במסגרת בג"ץ 9132/07 אלבסיוני נ' ראש הממשלה (טרם פורסם, ניתן בתאריך 30.1.08) (להלן: "בג"ץ אלבסיוני"), קיבלה את אישורו העקרוני, והוכרה על ידו כעולה בקנה אחד עם הוראות המשפט הבין-לאומי וכנותנת מענה מספק לצרכים ההומניטאריים ברצועה.

4) אין להתעלם מכך שהגורם האחראי לפגיעה (אם בכלל קיימת) בפעילות המערכות השונות שברצועת עזה, היא ממשלת החמא"ס, אשר שולטת במשק הדלק (לסוגיו השונים) הנכנס לרצועה, ומונעת באופן ציני הגעת הדלקים ליעדם.

ג. **הטענה - (עמ' מס' 5) " סגירת מעבר ארוז בחדש יוני 2007 ובכלל זאת בפני החולים והפצועים בתגובה לעליה במס' המבקשים לצאת את הרצועה לטיפול בישראל":**

התייחסות:

1) בניגוד לטענה העולה מן הדו"ח שלכם, לפיה כביכול, בסמוך לחשתלטותו האלימה של החמא"ס על הרצועה, נסגר מעבר ארוז מתוך מטרה למנוע כניסתם של פלסטינים רבים לקבלת טיפול בישראל, הרי שבפסיקת בית המשפט העליון בעתירתכם בבג"ץ 5429/07 רופאים לזכויות אדם נ' שר הביטחון, נתקבלה עמדת המדינה, לפיה סגירת המעבר בימים שבסמוך למועד השתלטותו האלימה של החמא"ס על רצועת עזה, נבעה מהמצב הביטחוני הקשה ששרר במרחב המעבר; זאת בין היתר, כתוצאה מהשתלטות אנשי החמא"ס על המעברים שבין עזה לישראל, תוך גירוש השוטרים הפלסטינים מהם, והיעדר קיומם של גורמי תיאום בצד הפלסטיני.

2) מעבר לכך, בתגובות המדינה לעתירה אף יש כדי לסתור את הטענה אותה אתם מעלים בדו"ח, לפיה המעבר נסגר בצורה "הרמטית", כאשר הוצגו בפני בית המשפט מקרים בהם התאפשרה כניסתם של פלסטינים לטיפול רפואי בישראל, במקרים בהם נזדקקו לטיפול רפואי מציל חיים.

3) במסגרת זו יצוין, כי אף טרם השתלטות החמא"ס על הרצועה ובוודאי שלאחריה, נרשמה עליה משמעותית בהיקף ההתקפות על מעבר ארוז כמו גם על שאר המעברים שהיו ישראל והרצועה. התקפות אלה היוו איום מתמשך לסגל העובדים האזרחי והצבאי, אשר לקח חלק בפעילות התאום והמעברים

4) בהקשר זה, נציין בנוסף, כי לעבר מעבר ארז והמרחב בו מצוי, שוגרו במהלך השנה האחרונה למעלה מ- 150 פצצות מרגמה ומספר רקטות קסאם (שהביאו לפציעתם של עובדי המת"ק, אזרחים ואנשי צבא כאחד); נורו מספר לא מבוטל של טילי נ"ט; נעשו ניסיונות להחדרת מהבלים (כ- 30 במספר) תוך ניצול ציני של גורמי חטורר את התווך ההומניטארי ובניסיון האחרון, ניסיון להחדרת משאית עמוסה בכ- 4.5 טון חומרי נפץ למעבר ארז. בדרך נס הסתיים ניסיון זה בפיצוץ המשאית במרחק מה מהמעבר, בגרימת נזק מאסיבי למבנה המעבר ולמערכות שבו וכן למת"ק ארז הסמוך לו.

5) אנו תמהים אודות הסיבה, אשר בגינה נמנעתם מלאזכר בדו"ח מטעמכם, ולו במשפט, את הסלמתן של המתקפות האמורות, כמו גם את עמדת המדינה שהוצגה בעתירות של עמותתכם לבג"ץ, על אחת כמה וכמה מקום שעמדתה זו אומצה על-ידי בית המשפט. חדבר מטיל צל כבד על אמינות הדו"ח כולו.

ד. הטענה - (עמ' מס' 5) "חלה עלייה במספר החולים ומלוויהם שבקשותיהם לכניסה לטיפול רפואי נשללו":

התייחסות:

1) בשנים האחרונות חלה עליה מתמשכת במספר היוצאים מהרצועה לטיפול בישראל. כך למשל, בשנת 2005 יצאו 8325 איש מהרצועה, בשנת 2006 יצאו 9520 איש ובשנת 2007 יצאו 15148 איש; (נתונים אלה אף הוצגו בפני העמותה במסגרת הדיונים שנערכו בעתירותיה לבג"ץ).

ה. הטענה - (עמ' מס' 2) "היעדר התחשבות בשיקול הרפואי כחלק מהליך הטיפול בבקשות הצד הפלסטיני ליציאה מהרצועה, ו"פגיעה באתיקה הרפואית":

התייחסות:

- 1) בדו"ח מטעמכם עולה הטענה, לפיה היעדר נוכחותם או מעורבותם של רופאים בהליך בחינת בקשותיהם של הפונים הפלסטינים, מובילה לפגיעה בזכויותיהם של הפונים, ולמצב בו לא השיקול הרפואי הוא שקובע מי תאושר יציאתו לקבלת טיפול רפואי.
- 2) טענה זו הינה תמוחה, זאת בעיקר לאור הסתירות הקיימות במדיניות של עמותתכם בנושא. מחד גיסא, בעתירה שהוגשה על ידכם לבית המשפט העליון (בג"ץ 7094/05 רופאים לזכויות אדם נ' מתאם פעולות הממשלה בשטחים), אשר עודנה תלויה ועומדת, דרשתם כי בטרם מתקבלת החלטה בעניינה של בקשת כניסה לישראל לצורך טיפול רפואי, ייועצו גורמי הביטחון בגורם בעל מומחיות רפואית.
- 3) עוד במהלך ניהולה של העתירה, בתאריך 12.8.07, יצא מכתב מטעם מנכ"ל רופאים לזכויות אדם, מר הדס זיו, שנשלח לשר הבריאות, שר הביטחון ויו"ר ההסתדרות הרפואית בישראל, עם עותק למתאם פעולות הממשלה בשטחים, בכדי שאלה ימנעו כל מעורבות של אנשי רפואה בהליך קבלת ההחלטות הנוגע לפניות של פלסטינים. זאת, כך טען, על מנת שלא ייקחו חלק ב"תעדוף רפואי", המהווה עבירה על כללי האתיקה.
- 4) לאחר ששליחת המכתב הוצגה בפני בית המשפט, בדיון בעתירה שנערך ביום 22.10.07, הודיעה עמותתכם, כי היא חוזרת בה מדרישתה לחובת ההתייעצות כחלק מהליך הטיפול בפניות של פלסטינים לכניסה לישראל לטיפול רפואי.

5) בנוסף נציין, כי גם מדיניות זו בנושא כניסת חולים, מבטאת את הרציונאל, לפיו אין התערבות בשיקולים הרפואיים, לקולא או לחומרה – וקיימת התחשבות רק בשיקולים ביטחוניים. חוות הדעת הרפואיות אשר מועברות מן הצד הפלסטיני נלקחות כמות שהן, והן אינן מתועדפות על בסיס מצב רפואי. המדינה הצהירה על עמדתה זו פעמים רבות בעבר. חשבי"כ וחצבא אינם מומחים לסוגיות רפואיות – ועל כן כל שחס נדרשים להתחשב בו, הוא השיקול הביטחוני.

6) על כן, אין אנו רואים לנכון להמשיך ולהתייחס לטענות האמורות, ונפנה אתכם לעמדת המדינה אשר נפרשה בהרחבה בפני בית המשפט בעתירה האמורה.

1. הטענה - (עמ' מס' 8) - הליך התחקיר הביטחוני בארז - הפרדת מועד התחקיר ממועד היציאה מה שמקשה בפועל על החולים:

התייחסות:

2) הליך הפרדת מועד התחקיר ממועד היציאה גובש בעקבות טענת ר"יא לשעבר לפיה ביצעו של התחקיר ביום היציאה לטיפול/בדיקה רפואית פוגע ביכולת ההגעה של החולה למתקן הרפואי אליו הופנה. במקביל, החלטה זו נועדה למנוע את תחושת התושב הפלס', לפיה ציפיתו לצאת למטרה מסוימת נמנעה באותו יום.

ז. הטענה - (עמ' מס' 14) "המת"ק מסיים הטיפול בפניותיה של העמותה עם מסירת התשובה בדבר מועד התחקור. רל"א לא מוכנה להעביר תשובה לפיה על התושב להגיע לתחקור":

התייחסות:

1) טענתכם לעירוב מוגזם של העמותה בבירור פניות מצד פלסטינים הינה תמוהה אף היא, וזאת מפני שעמותת רופאים לזכויות אדם, כלל איננה חלק מתהליך התיאום הרשמי של מדינת ישראל אל מול הרשות הפלסטינית, ואין כל חובה לגורמים הישראליים לעבוד למול העמותה. עירובה של העמותה בהליך התיאום למול הגורמים הפלסטינים נבע מהתעקשותה של זו שייעשה כן, בעתירותיה השונות לבג"ץ, ומבחינת גורמי הצבא, הדבר אינו מתחייב כלל ועיקר.

2) גורמי הצבא יכולים לבצע את הליך התיאום כולו למול הצד הפלסטיני הבלעדיות. אף מעבר לכך, יש בהתערבותם של חברי העמותה, אשר אינם באים במגע ישיר עם הפונים הפלסטינים, ומעורבים בחגשת עתירות לבג"ץ עם חוות דעת של רופאים ישראלים, המבוססות על הפניה חתובה בלבד, בכדי להכניס מימד של חוסר וודאות וסיכון בטחוני לטיפול בפניות הפלסטינים.

3) עם זאת, המת"ק ראה ועודנו רואה כחובה להתייחס לכל פניה ושאלתא המוגשת על-ידי רופאים לזכויות אדם בכובד ראש ראוי. לאור זאת, ומאחר והעמותה פונה בשמו של תושב, המת"ק מעביר לה את התשובה הקיימת ברשותו, ומצופה כי העמותה תנהג בכובד ראש וברצינות הראויה לתשובות אלו ותעבירן לתושב כחלק מהשירות אותו היא מתיימרת לספק.

ה. נסיים בטענה כללית, לפיה בית המשפט העליון קבע כבר לא אחת בעבר, כי זכותה הריבונית של המדינה לקבוע מי ייכנס בשעריה, וכי היקף שיקול הדעת הנתון לרשויות בעניין זה הוא רחב ביותר. עמדתנו זו של בית המשפט עוברת כחוט השני בפסיקותיו בעבר הרחוק והקרוב, וראו, למשל, לעניין זה, בג"ץ 482/71 סלרק נ' שר הפנים, פ"ד כז(1), 113.

1) על אחת כמה וכמה הדברים נכונים בעת הנוכחית, שכן החל מיום 12.9.05, בשעה 24:00, הסתיים הממשל הצבאי של צה"ל בשטח רצועת עזה, ואיתו הסתיימה גם התפיסה הלוחמתית של צה"ל את רצועת עזה, על כל המשתמע מכך מבחינה מדינית, ביטחונית ומשפטית.

2) החל ממועד זה, צה"ל אינו מפעיל עוד סמכויות ממשל צבאי ברצועת עזה, ובכלל זה סמכויות מכוח תחיקת הביטחון. ממועד זה, מלוא הסמכויות השלטוניות בכל שטחי הרצועה מסורות לרשות הפלסטינית.

3) כך נקבע, לאחרונה, גם בפסיקתו של בית המשפט העליון בבג"ץ אלבסיוני, באמרו כי "אין מוטלת על מדינת ישראל חובה כללית לדאוג לרווחת תושבי הרצועה", וכי חובותיה של המדינה נגזרות, בין השאר, מדיני הלחימה, וממידת שליטתה במעברי הגבול שבינה לבין רצועת עזה.

4) אף בנושא הטיפוליים הרפואיים, קבע בית המשפט כי לתושבי הרשות הפלסטינית אין כל זכות קנויה להיכנס לישראל לצורך טיפול רפואי, וראו לעניין זה בג"ץ 4920/06 רפאים לזכויות אדם נ' מפקד כוחות צה"ל באינו"ש (טרם פורסם, ניתן ביום 25.6.06).

5) תוקף דברים אלה אף מתחזק, לאור העובדה כי אותן סמכויות שלטוניות, אשר נמסרו לידי הרשות הפלסטינית, מופעלות כיום למעשה, על-ידי ארגון הטרור שתפס את השלטון ברצועה בכוח הזרוע לפני פחות משנה.

4. בנוסף לכל האמור לעיל, נבקש להסיר לאלתר את שמו של מתאם הבריאות במת"ק מהדו"ח שבכוונתכם לפרסם.

בברכה,

שלומי מוכתר, אל"מ

רמ"ח תאום נאג"מ

"...שומר הפתח רואה כי האיש עוד מעט ואיננו וכדי שהדברים ייקלטו עוד בחוש שמיעתו הגווע, הוא מרעים עליו בקולו: כאן לא יכול איש מלבדך את רשות הכניסה, כי השער הזה רק בשבילך נועד. עכשיו אני הולך וסוגר אותו."

(פרנץ קפקא, "המשפט", שוקן, תרגום: ישורון קשת)

רופאים לזכויות אדם מאמינה כי לכל אדם הזכות לבריאות במובנה הרחב ביותר, בהתבסס על זכויות אדם, צדק חברתי וכללי האתיקה הרפואית. חובתה של מדינת ישראל ליישם זכות זו באופן שוויוני, לכלל האוכלוסיות תחת שליטתה: תושבי ישראל, הבדואים בכפרים הבלתי מוכרים בנגב, אסירים ועצירים, מהגרי עבודה, פליטים ומבקשי מקלט, חסרי מעמד אזרחי ופולסטינים בשטחים הכבושים.

טל: 03-6873718 | פקס: 03-6873029

כתובת: רח' דרור 9, ת"א-יפו 68135, ישראל

מייל: mail@phr.org.il | אתר אינטרנט: www.phr.org.il

ISSN # 0793-6222